

กฎหมายล้มละลาย Bankruptcy Law

ครั้งที่ ๕ วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๖

ธีรทัย เจริญวงศ์

การปลดจากล้มละลาย

มาตรา ๖๗/๑ เมื่อศาลได้พิพากษาให้ล้มละลายแล้ว บุคคลล้มละลายอาจได้รับการปลดจากล้มละลายเมื่อศาลได้มีคำสั่งปลดจากล้มละลายตามมาตรา ๗๑ หรือเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๘๑/๑

ประเภทของการปลดจากการล้มละลาย

๑. ศาลมีคำสั่งปลด ตาม ม.๗๑, ๗๗
๒. ปลดโดยผลของ กม. เนื่องจากพ้นกำหนดระยะเวลา ตาม ม.๘๑/๑

๑. การปลดจากการล้มละลายโดยคำสั่งศาล ตาม ม.๗๑

มาตรา ๖๘ เมื่อศาลได้พิพากษาให้ล้มละลายแล้ว บุคคลล้มละลายอาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาล เพื่อขอให้มีการสั่งปลดจากล้มละลายได้ แต่ต้องนำเงินมาวางไว้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามจำนวนที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเห็นสมควรไม่เกินห้าพันบาทเพื่อเป็นประกันค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย

การกำหนดวันนั่งพิจารณาคำขอนี้ ต้องให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีเวลาส่งแจ้งความให้บุคคลล้มละลาย และเจ้าหนี้ทั้งหลายทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน และโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันไม่น้อยกว่าหนึ่งฉบับ

มาตรา ๖๙ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยื่นรายงานเกี่ยวกับกิจการทรัพย์สินและความประพฤติของบุคคลล้มละลายในเวลาก่อนหรือระหว่างที่ล้มละลายต่อศาล และส่งสำเนารายงานนั้นให้บุคคลล้มละลายทราบไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันนั่งพิจารณาคำขอปลดจากล้มละลาย

มาตรา ๗๐ ในการพิจารณาคำขอปลดจากล้มละลายนั้น ศาลอาจฟังคำชี้แจงของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าหนี้หรือผู้แทนเจ้าหนี้ รายงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ได้ยื่นตามมาตรา ๖๙ และรายงานการไต่สวนโดยเปิดเผยของศาลนั่นเอง และศาลอาจให้บุคคลล้มละลายสาบานตัวให้การหรือพิจารณาพยานหลักฐานตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา ๗๑ ให้ศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลาย เมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า

(๑) ได้แบ่งทรัพย์สินชำระให้แก่เจ้าหนี้ที่ได้ขอรับชำระหนี้ไว้แล้วไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบ และ

(๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต*

คำสั่งปลดจากล้มละลายตามวรรคหนึ่ง ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะพึงได้มาในเวลาต่อไปก็ได้ แต่ต้องไม่เกินระยะเวลาที่บุคคลนั้นได้รับการปลดจากล้มละลายตามมาตรา ๘๑/๑

บุคคลล้มละลายทุจริต* หมายถึง

- บุคคลที่ศาลพิพากษาว่ามีความผิดตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ มาตรา ๑๖๓ ถึง ๑๗๐
- บุคคลล้มละลายอันเนื่องมาจากหรือเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดฐานยักยอกหรือฉ้อโกง ตาม ป.อ.
- บุคคลผู้กระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการกั๊ยมที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ตาม กม.ว่าด้วยการกั๊ยมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

ลูกหนี้ได้ใช้หนี้ให้แก่เจ้าหนี้เกินกว่าร้อยละ ๕๐ และไม่มีทรัพย์สินอื่นอีก เจ้าหนี้และ จพท. ไม่คัดค้านที่ลูกหนี้ขอปลดจากการล้มละลาย แม้ลูกหนี้ยังมีหนี้อีกมากก็ไม่ใช่เหตุที่จะไม่ปลดจากการล้มละลาย

ฎ.๖๒๑/๑๐ ลูกหนี้ได้ใช้หนี้ให้แก่เจ้าหนี้เกินกว่าร้อยละ ๕๐ แล้ว และทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่มีที่จะรวบรวมมาใช้หนี้ต่อไปจนกระทั่งปิดคดีล้มละลายแล้ว เจ้าหนี้และ จพท. ก็ไม่คัดค้านในการที่ลูกหนี้ขอปลดจากการล้มละลาย แม้ลูกหนี้จะมีหนี้อีกมากก็ไม่ใช่เหตุที่ศาลจะไม่สั่งปลดจากการล้มละลายได้

ฎ.๙๒๒๖/๕๙ การไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผยตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๔๒ เป็นกระบวนการพิจารณาเพื่อให้ทราบถึงกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ เหตุผลที่ทำให้มีหนี้สินล้นพ้นตัวตลอดจนความประพฤติของลูกหนี้ว่าได้กระทำหรือละเว้นกระทำการใด ซึ่งเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย หรือตามกฎหมายอื่นเกี่ยวกับการล้มละลาย จำเลยจึงต้องให้การตามความจริง จำเลยทราบดีว่าตนเองเป็นทายาทผู้มีสิทธิได้รับมรดกของเจ้ามรดก และศาลยังมีคำสั่งแต่งตั้งจำเลยเป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับทายาทอื่นอีกด้วย จำเลยมีหน้าที่ต้องแจ้งแก่ จพท. ตั้งแต่ขั้นชี้แจงกิจการและทรัพย์สินถึงสิทธิของจำเลยในทรัพย์มรดกแม้จะยังไม่มีการแบ่งหรือการจัดการ และแม้จำเลยจะได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับทายาทอื่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์มรดกรวม ๒ ฉบับ ก็ตาม จำเลยไม่อาจอ้างได้ว่าจำเลยไม่น่าจะได้รับทรัพย์มรดกเนื่องจากเมื่อคำนวณทรัพย์มรดกและหนี้ของกองมรดกแล้วจำเลยคิดว่าไม่มีทรัพย์มรดกเหลือจึงไม่แจ้งเรื่องดังกล่าวต่อ จพท. ดังนั้น การที่จำเลยเบิกความในการไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผยต่อศาลโดยไม่แจ้งว่าจำเลยมีสิทธิที่จะได้รับทรัพย์มรดกดังกล่าว ทั้งที่มีหน้าที่ต้องตอบคำถาม จพท. เกี่ยวกับทรัพย์สินที่จำเลยมีอยู่และมีสิทธิที่จะได้รับมาทั้งหมดโดยละเอียด จึงเป็นการละเว้นไม่แจ้งข้อความอันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนเองต่อศาล จึงมีความผิดตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๑๖๓ (๒) ประกอบ ม.๔๒

มาตรา ๑๖๓ ลูกหนี้คนใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ มีความผิดต่อระหว่างโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

(๑) ผ่าฝืนบทบัญญัติแห่งมาตรา ๒๓ มาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๖๗ (๑) หรือ (๒) โดยไม่มีข้อแก้ตัวอันสมควร

(๒) ละเว้นไม่แจ้งข้อความอันเป็นสาระสำคัญ หรือกล่าวเท็จเกี่ยวกับกิจการหรือทรัพย์สินของตนต่อศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามิได้มีเจตนาฉ้อฉล

(๓) มิได้แจ้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบภายในกำหนดเวลาหนึ่งเดือน เมื่อได้ทราบหรือมีเหตุผลอันสมควรเชื่อได้ว่ามีผู้นำหนี้สินอันเป็นเท็จมาขอรับชำระในคดีล้มละลาย

ข้อสังเกต *

การปลดจากล้มละลาย ตาม ม.๗๑ ใช้กับทั้งลูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดา และลูกหนี้เป็นนิติบุคคล

การปลดจากล้มละลาย ตาม ม.๘๑/๑ ใช้เฉพาะกรณีลูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดา

๒. การปลดจากการล้มละลายโดยผลของ กม. ตาม ม.๘๑/๑

มาตรา ๘๑/๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๘๑/๒ บุคคลธรรมดาซึ่งศาลพิพากษาให้ล้มละลายแล้วให้ปลดบุคคลนั้นจากล้มละลายทันทีที่พ้นกำหนดระยะเวลาสามปีนับแต่วันที่ศาลได้พิพากษาให้ล้มละลาย เว้นแต่

(๑) บุคคลนั้นได้เคยถูกพิพากษาให้ล้มละลายมาก่อนแล้ว และยังไม่พ้นระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลได้พิพากษาให้ล้มละลายครั้งก่อนจนถึงวันที่ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ครั้งหลังให้ขยายระยะเวลาเป็นห้าปี

(๒) บุคคลนั้นเป็นบุคคลล้มละลายทุจริตที่ไม่มีลักษณะตาม (๓) ให้ขยายระยะเวลาเป็นสิบปี เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษและบุคคลนั้นถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลายมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ศาลจะสั่งปลดจากล้มละลายก่อนครบกำหนดสิบปีตามคำขอของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือของบุคคลล้มละลายนั้นก็ได้

(๓) บุคคลนั้นเป็นบุคคลล้มละลายอันเนื่องมาจากหรือเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ให้ขยายระยะเวลาเป็นสิบปี

ในกรณีที่มีเหตุตาม (๑) (๒) หรือ (๓) มากกว่าหนึ่งเหตุให้ขยายระยะเวลาโดยอาศัยเหตุใดเหตุหนึ่งที่มีระยะเวลาสูงสุดเพียงเหตุเดียว

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๖ มาตรา ๗๗ และมาตรา ๗๘ มาใช้บังคับกับการปลดจากล้มละลายตามมาตรา ๗๑ โดยอนุโลม

การหยุดนับระยะเวลา ตาม ม.๘๑/๑

มาตรา ๘๑/๒ ก่อนระยะเวลาสามปีตามมาตรา ๘๑/๑ วรรคหนึ่ง จะสิ้นสุดลง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจยื่นคำขอต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้หยุดนับระยะเวลาดังกล่าวไว้ก่อนก็ได้

เมื่อศาลได้รับคำขอเช่นว่านี้แล้ว ให้ศาลกำหนดนัดไต่สวนเป็นการด่วน และส่งสำเนาคำขอให้แก่บุคคลล้มละลายทราบก่อนวันนัดไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

มาตรา ๘๑/๓ เมื่อศาลไต่สวนคำขอตามมาตรา ๘๑/๒ แล้ว ถ้าศาลเห็นว่าบุคคลล้มละลายมิได้ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมทรัพย์สินโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีคำสั่งหยุดนับระยะเวลาตามมาตรา ๘๑/๑ ตั้งแต่วันที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยื่นคำขอหรือวันที่ศาลมีคำสั่งจนถึงวันที่ศาลกำหนด โดยจะกำหนดเงื่อนไขหรือไม่ก็ได้

การหยุดนับระยะเวลาดตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าศาลจะได้มีคำสั่งให้หยุดนับระยะเวลาดตามคำขอ ก็ครั้งก็ตาม เมื่อรวมระยะเวลาทั้งหมดแล้วจะต้องไม่เกินสองปี และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ศาลจะมีคำสั่งให้หยุดนับระยะเวลาดตามมาตรา ๘๑/๑ (๑) (๒) หรือ (๓) หรือมีคำสั่งเมื่อพ้นระยะเวลาสามปีตามมาตรา ๘๑/๑ วรรคหนึ่งแล้วไม่ได้

คำสั่งศาลตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด

ผลของการปลดจากการล้มละลาย

ผลต่อลูกหนี้

- ลูกหนี้พ้นภาวะจากการเป็นบุคคลล้มละลาย กลับมามีอำนาจจัดการทรัพย์สินของตน ซึ่งได้มานับแต่วันที่ได้รับการปลดจากล้มละลายแล้ว
- ลูกหนี้ยังต้องช่วยจำหน่ายและแบ่งทรัพย์สินของตนที่อยู่ในอำนาจ จพท. (ม.๗๙)

ผลเกี่ยวกับหนี้สิน

- ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้อันพึงขอรับชำระได้

มาตรา ๗๖ เมื่อศาลได้มีคำสั่งปลดจากล้มละลายแล้ว ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ โฆษณาในราชกิจจานุเบกษาและในหนังสือพิมพ์รายวันไม่น้อยกว่าหนึ่งฉบับ

มาตรา ๗๗ คำสั่งปลดจากล้มละลายทำให้บุคคลล้มละลายหลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงอัน พึงขอรับชำระได้ เว้นแต่

(๑) หนี้เกี่ยวกับภาษีอากร หรือจังกอบของรัฐบาลหรือเทศบาล

(๒) หนี้ซึ่งได้เกิดขึ้นโดยความทุจริตฉ้อโกงของบุคคลล้มละลาย หรือหนี้ซึ่งเจ้าหนี้ไม่ได้ เรียกร้องเนื่องจากความทุจริตฉ้อโกงซึ่งบุคคลล้มละลายมีส่วนเกี่ยวข้องสมบูรณ์

มาตรา ๗๘ การที่ศาลได้มีคำสั่งปลดจากล้มละลายนั้นไม่ทำให้บุคคลซึ่งเป็นหุ้นส่วน กับบุคคลล้มละลาย หรือรับผิดร่วมกับบุคคลล้มละลาย หรือค้ำประกัน หรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ ค้ำประกันของบุคคลล้มละลายหลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปด้วย

ผลของคำสั่งปลดจากการล้มละลายที่มีต่อหนี้ของลูกหนี้

ก. หนี้ที่อาจขอรับชำระได้

เจ้าหนี้ในหนี้ที่อาจขอรับชำระได้ แม้ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้ หากไม่ใช่หนี้ตามข้อยกเว้น ม.๗๗ (๑) และ (๒) จะนำหนี้ขึ้นมาฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายอีกไม่ได้

ฎ.๔๗๙๗/๕๓ ก่อนลูกโจทก์ฟ้องคดีนี้ จำเลยถูกศาลแพ่งมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด และพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย ทั้งได้รับการปลดจากล้มละลาย ตาม ม.๘๑/๑ ซึ่งมีผลให้ จำเลยหลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงอันพึงขอรับชำระหนี้ได้ หนี้ที่โจทก์นำมาฟ้องคดีนี้เป็นหนี้ตามคำ พิพากษายอมที่ศาลแพ่งมีคำพิพากษาก่อนวันที่ศาลแพ่งมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยจึง เป็นหนี้ที่โจทก์ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อ จพท.ในคดีดังกล่าว ทั้งเป็นหนี้ที่ไม่ต้องด้วยข้อยกเว้น ม.๗๗ (๑) และ (๒) โจทก์ย่อมไม่มีอำนาจนำหนี้ดังกล่าวมาฟ้องจำเลยให้ล้มละลาย

หมายเหตุ ฎ.๑๐๑๗๑/๕๗ และ ฎ.๒๗๙๒/๕๙ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน

การปลดจากล้มละลายไม่ได้ทำให้หนี้สินผลผูกพัน ลูกหนี้ออกเช็คชำระหนี้แต่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ลูกหนี้อาจมีความผิดทางอาญา

ฎ.๕๖๒๓/๕๘ ม.๗๗ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้บุคคลล้มละลายที่ถูกปลดจากการล้มละลายหลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงอันพึงขอรับชำระได้เท่านั้น ไม่ได้บัญญัติให้หนี้ดังกล่าวสิ้นผลผูกพันไป โดยเฉพาะ พ.ร.บ.ล้มละลายฯ มิได้คุ้มครองให้ผู้กระทำความผิดอาญาพ้นผิดไปด้วย ทั้งข้อเท็จจริงปรากฏว่าโจทก์ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อ จพท. แม้จำเลยที่ ๒ ถูกปลดจากการล้มละลายไม่ทำให้หนี้ที่จำเลยทั้งสองมีต่อโจทก์สิ้นผลผูกพันไปแต่อย่างใด คดีจึงยังไม่เลิกกันตาม พ.ร.บ.เช็คฯ ม.๗ อันทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ระงับไปตาม ป.วิ.อ. ม.๓๙ (๔)

ข.หนี้ตามข้อยกเว้นของ ม.๗๗ (๑) และ (๒)

หนี้ภาษีอากร แม้โจทก์จะมีไต่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดต่อมาจำเลยที่ ๒ ถูกปลดจากล้มละลาย จำเลยที่ ๒ ก็ยังไม่หลุดพ้นจากหนี้

ฎ.๖๓๔/๕๔ คำสั่งปลดจากล้มละลายมีผลทำให้จำเลยที่ ๒ หลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายและมีอำนาจจัดการกิจการและทรัพย์สินของตนเองทั้งทำให้หลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงอันพึงขอรับชำระได้ โดยมีข้อยกเว้นหนี้อันพึงขอรับชำระได้เพียง ๒ กรณีที่ไม่หลุดพ้นรวมทั้งหนี้เกี่ยวกับภาษีอากรตาม ม.๗๗ ข้อยกเว้นกรณีนี้ กฎหมายหาได้บัญญัติว่าต้องเป็นหนี้ที่ไต่ยื่นคำขอรับชำระหนี้แล้วหรือเป็นบทบัญญัติที่อยู่ภายใต้บังคับของ ม.๙๑ ไม่ เมื่อหนี้คดีนี้เป็นหนี้เกี่ยวกับภาษีอากร แม้โจทก์จะมีไต่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่จำเลยที่ ๒ เคยถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดก็ตาม แต่ต่อมาจำเลยที่ ๒ ถูกปลดจากล้มละลาย จำเลยที่ ๒ ก็ยังไม่หลุดพ้นจากหนี้ดังกล่าว โจทก์ย่อมมีสิทธิขอให้จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบล้มละลายตามห้างจำเลยที่ ๑ ตาม ม.๘๙ ได้

หมายเหตุ ฎ.๔๙๕๕/๓๖ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน

ผลของการปลดจากการล้มละลายต่อเจ้าหนี้มีประกัน

มาตรา ๙๕ เจ้าหนี้มีประกันย่อมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินนั้น

มาตรา ๑๑๐ คำสั่งของศาลที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ชั่วคราว หรือหมายบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ นั้น จะใช้ยื่นแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไม่ได้ เว้นแต่การบังคับคดีนั้นได้สำเร็จบริบูรณ์แล้วก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

การบังคับคดีนั้น ให้ถือว่าได้สำเร็จบริบูรณ์เมื่อพ้นกำหนดเวลาที่อนุญาตให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอเฉลี่ยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบถึงสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน หรือถึงการที่ผู้ใดได้ชำระเงินโดยสุจริตแก่ศาล หรือเจ้าพนักงานบังคับคดีตามคำสั่งศาล หรือถึงความสมบูรณ์แห่งการซื้อโดยสุจริตในการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามคำสั่งศาล

การปลดจากล้มละลาย ไม่กระทบต่อสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันที่ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในอันที่จะบังคับเอาแก่หลักประกัน

ฎ.๒๕๓๗/๕๒ คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไม่มีผลกระทบต่อสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามความใน ม.๑๑๐ วรรคสาม โจทก์ในคดีนี้เป็นเจ้าหนี้มีประกันเหนือทรัพย์สินซึ่งจำนองของจำเลยที่ ๔ จึงยอมมีสิทธิที่จะเลือกยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายที่จำเลยที่ ๔ ถูกศาลแพ่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดภายในระยะเวลาที่ จพท. กำหนด หรือไม่ได้ สุดแต่แต่โจทก์จะเห็นสมควรว่าวิธีการใดจะเหมาะสมและเป็นประโยชน์แก่ตนมากกว่ากัน เมื่อโจทก์ไม่ขอรับชำระหนี้ในคดีที่จำเลยที่ ๔ ถูกฟ้องล้มละลายแล้วเช่นนี้ หนี้ที่จำเลยที่ ๔ มีอยู่แก่โจทก์ในคดีนี้ จึงไม่ใช่หนี้อันพึงขอรับชำระหนี้ได้ตามนัยแห่ง ม.๗๗ ดังกล่าว ข้อเท็จจริงที่ว่าจำเลยที่ ๔ ได้รับการปลดจากล้มละลายแล้ว จึงไม่ทำให้จำเลยที่ ๔ หลุดพ้นจากหนี้จำนองที่มีอยู่แก่โจทก์ในคดีนี้แต่อย่างใด

ผลของการปลดจากการล้มละลายต่อบุคคลผู้ร่วมรับผิดชอบหนี้

มาตรา ๗๘ การที่ศาลได้มีคำสั่งปลดจากล้มละลายนั้นไม่ทำให้บุคคลซึ่งเป็นหุ้นส่วนกับบุคคลล้มละลาย หรือร่วมรับผิดชอบกับบุคคลล้มละลาย หรือค้ำประกัน หรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้ำประกันของบุคคลล้มละลายหลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปด้วย

ผลของการปลดจากการล้มละลายต่อเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้

- ทรัพย์สินที่ลูกหนี้มีอยู่ขณะถูกพิทักษ์ทรัพย์ หรือได้มาก่อนปลดจากการล้มละลาย จพท. ยังมีอำนาจจัดการทรัพย์สินนั้นต่อไปจนเจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้เสร็จสิ้น
- ทรัพย์สินที่ลูกหนี้ได้มาภายหลังปลดจากการล้มละลาย ลูกหนี้มีสิทธิในทรัพย์สินนั้นอย่างสมบูรณ์ เว้นแต่คำสั่งปลดจากการล้มละลายจะกำหนดเงื่อนไขส่วนนี้ไว้

ผู้ถือหุ้นของบริษัทเป็นคนละคนกับบริษัท เจ้าหนี้ไม่ขอรับชำระหนี้ในคดีที่ผู้ถือหุ้นของบริษัทถูกพิทักษ์ทรัพย์ ไม่มีผลต่อหนี้ของบริษัท แม้ต่อมาผู้ถือหุ้นถูกปลดจากล้มละลาย เจ้าหนี้นำหนี้ตามคำพิพากษาที่มีต่อบริษัทมาฟ้องบริษัทให้ล้มละลายได้

ฎ.๘๖๒๗/๕๘ แม้โจทก์ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อ จพท. ในคดีที่ ว. ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด และ ว. ถือหุ้น ๙๙.๙๙ เปอร์เซ็นต์ของหุ้นของบริษัทจำเลยทั้งหมด แต่ ว. เป็นบุคคลคนละคนกับจำเลย การปลด ว. จากล้มละลายตาม ม.๗๗ บุคคลที่หลุดพ้นจากหนี้ก็คือผู้ที่ล้มละลายเท่านั้น ส่วนผู้ค้ำประกันหรือบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับบุคคลล้มละลายหาหลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปด้วยไม่ตาม ม.๗๘ ทั้งเป็นสิทธิของโจทก์ในฐานะเจ้าหนี้ที่จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายที่ ว. ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด การไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้เป็นเพียงทำให้โจทก์ไม่มีสิทธิได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายในกรณีมีทรัพย์สินให้แบ่งเท่านั้น โจทก์มีสิทธินำหนี้ตามคำพิพากษามาฟ้องจำเลยให้ล้มละลายได้

**หน้าที่ของบุคคลที่ถูกปลดจากล้มละลาย
ในการช่วยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จำหน่ายและแบ่งทรัพย์สิน**

มาตรา ๗๙ บุคคลล้มละลายซึ่งได้ถูกปลดจากล้มละลายนั้น ยังมีหน้าที่ช่วยในการจำหน่ายและแบ่งทรัพย์สินของตนซึ่งตกอยู่กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องการ

ถ้าบุคคลล้มละลายละเลยไม่ช่วย ศาลมีอำนาจเพิกถอนคำสั่งปลดจากล้มละลายนั้นได้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงการใดที่ได้กระทำไปภายหลังการปลดจากล้มละลายก่อนที่ศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนนั้น

คำสั่งปลดจากล้มละลายมีผลให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย มีอำนาจจัดการทรัพย์สินหรือกิจการของตนซึ่งได้มานับแต่วันปลดจากล้มละลาย แต่ลูกหนี้ยังมีหน้าที่ช่วย จพท. จัดการจำหน่ายและแบ่งทรัพย์สินอันอาจแบ่งได้ในคดีล้มละลาย

ฎ.๑๖๘๑/๕๒ คำสั่งปลดจำเลยจากล้มละลายมีผลเพียงให้จำเลยหลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย มีอำนาจจัดการทรัพย์สินหรือกิจการของตนซึ่งได้มานับแต่วันที่ได้รับการปลดจากล้มละลายแล้วเท่านั้น ส่วน จพท. ก็ยังคงมีอำนาจจัดการและรวบรวมทรัพย์สินของจำเลยซึ่งเป็นทรัพย์สินอันอาจแบ่งได้ในคดีล้มละลาย ทั้งจำเลยซึ่งได้ถูกปลดจากล้มละลายนั้นยังมีหน้าที่ช่วยในการจำหน่ายและแบ่งทรัพย์สินของตนซึ่งตกอยู่กับ จพท. ตามที่ จพท. ต้องการ ตาม ม.๗๙

ที่ดินพิพาทเป็นที่ดินจำเลยมีอยู่ในเวลาเริ่มต้นแห่งการล้มละลายซึ่งตกอยู่กับ จพท. ผู้คัดค้าน ทั้งผู้คัดค้านได้รวบรวมต้นฉบับโฉนดที่ดินพิพาทอันเป็นเอกสารสำคัญสำหรับที่ดินพิพาทไว้แล้วก่อนศาลมีคำสั่งปลดจำเลยจากล้มละลาย ดังนั้น เงินค่าเช่าซึ่งเป็นดอกผลของที่ดินพิพาทดังกล่าวตาม ป.พ.พ. ม.๑๔๘ ย่อมตกเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลายอันอาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ได้ด้วย ผู้คัดค้านจึงมีอำนาจในการจัดการและรวบรวมเงินค่าเช่าที่ดินพิพาทดังกล่าวเพื่อแบ่งชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายต่อไป

ฎ.๑๐๐๗๙/๕๘ คำสั่งปลดจำเลยจากลี้มละลายมีผลเพียงให้จำเลยพ้นจากการเป็นบุคคลลี้มละลาย มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินหรือกิจการของตนซึ่งได้มานับแต่วันที่ได้รับการปลดจากลี้มละลายแล้วเท่านั้น ส่วน จพท. ยังคงมีอำนาจในการจัดการและรวบรวมทรัพย์สินของจำเลยซึ่งเป็นทรัพย์สินอันอาจแบ่งได้ในคดีลี้มละลายตาม พ.ร.บ.ลี้มละลายฯ ม.๑๐๙ ทั้งจำเลยซึ่งได้ถูกปลดจากลี้มละลายนั้นยังมีหน้าที่ช่วยในการจำหน่ายและแบ่งทรัพย์สินของตนซึ่งตกอยู่กับ จพท. ตามที่ จพท. ต้องการ ตาม พ.ร.บ.ลี้มละลายฯ ม.๗๙ เมื่อผู้ร้อง (จพท.) อ้างในคำร้องว่าหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาด จำเลยได้ชำระหนี้ให้แก่โจทก์โดยไม่มีอำนาจ เป็นการให้เปรียบเจ้าหน้าที่รายอื่น ขอให้เพิกถอนการชำระหนี้ดังกล่าว ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ขอที่จะไต่สวนให้ได้ความเสียก่อนว่าจำเลยได้กระทำการตั้งที่ผู้ร้องกล่าวอ้างหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการที่ผู้ร้องจักได้จัดการรวบรวมทรัพย์สินของจำเลยตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ฎ.๓๓๔๕/๕๙ แม้จำเลยที่ ๒ ได้รับการปลดจากลี้มละลายตาม พ.ร.บ.ลี้มละลายฯ ม.๘๑/๑ แล้วก็ตาม แต่คำสั่งปลดจำเลยที่ ๒ จากลี้มละลาย มีผลเพียงให้จำเลยที่ ๒ หลุดพ้นจากการเป็นคนลี้มละลาย มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินหรือกิจการของตนซึ่งได้มานับแต่วันที่ได้รับการปลดจากลี้มละลายแล้วเท่านั้น ผู้ร้องซึ่งเป็น จพท. ยังคงมีอำนาจในการจัดการและรวบรวมทรัพย์สินของจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นทรัพย์สินอันอาจแบ่งได้ในคดีลี้มละลายตาม พ.ร.บ.ลี้มละลายฯ ม.๑๐๙ ทั้งจำเลยที่ ๒ ซึ่งได้รับการปลดจากลี้มละลายยังมีหน้าที่ช่วยในการจำหน่ายและแบ่งทรัพย์สินของตนซึ่งตกอยู่กับผู้ร้องตามที่ผู้ร้องต้องการ ตาม พ.ร.บ.ลี้มละลายฯ ม.๗๙ วรรคหนึ่ง เมื่อที่ดินพิพาทเป็นทรัพย์สินที่จำเลยที่ ๒ มีอยู่ในเวลาเริ่มต้นแห่งการลี้มละลาย ผู้ร้องมีอำนาจจัดการและรวบรวมเพื่อแบ่งแก่เจ้าหน้าที่ทั้งหลาย และมีอำนาจยื่นคำร้องขอเพิกถอนรายการจดทะเบียนนิติกรรมที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ ๑ กับผู้คัดค้านได้

หมายเหตุ ฎ.๑๕๑๔๗/๕๘ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน

ฎ.๙๐๕๐/๖๐ การที่ผู้คัดค้านที่ ๑ (จำเลยที่ ๒) ได้รับการปลดจากลี้มลละลาย คำสั่งปลดจากลี้มลละลายมีผลทำให้ผู้คัดค้านที่ ๑ พ้นจากการเป็นบุคคลลี้มลละลาย และมีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินหรือกิจการของตนได้ โดยทรัพย์สินเหล่านี้ต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้มาหลังจากปลดจากลี้มลละลาย ส่วน จพท. ยังคงมีอำนาจในการจัดการและรวบรวมทรัพย์สินของผู้คัดค้านที่ ๑ ซึ่งเป็นทรัพย์สินอันอาจแบ่งได้ในคดีลี้มลละลาย ตาม พ.ร.บ.ลี้มลละลายฯ ม.๑๐๙ ทั้งผู้คัดค้านที่ ๑ ซึ่งถูกปลดจากลี้มลละลายยังมีหน้าที่ช่วยในการจำหน่ายและแบ่งทรัพย์สินของตนดังกล่าวซึ่งตกอยู่แก่ จพท. ตามที่ จพท. ต้องการ ตาม พ.ร.บ.ลี้มลละลายฯ ม.๗๙

ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่พิพาทเป็นของผู้คัดค้านที่ ๑ ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ผู้คัดค้านที่ ๑ เด็ดขาด และเจ้าหนี้ในคดีลี้มลละลายยังได้รับชำระหนี้ไม่ครบถ้วน การจัดการทรัพย์สินดังกล่าวจึงยังคงอยู่ในอำนาจของ จพท. ที่จะรวบรวมไว้ในกองทรัพย์สินของผู้คัดค้านที่ ๑ เพื่อแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายในคดีลี้มลละลาย ผู้คัดค้านที่ ๑ ไม่มีอำนาจทำนิติกรรมโอนขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างพิพาทให้แก่ผู้คัดค้านที่ ๒ แม้ผู้คัดค้านที่ ๒ จะรับโอนมาโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตามก็ไม่อาจได้รับความคุ้มครอง เนื่องจากผู้คัดค้านที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้รับโอนไม่มีสิทธิผู้คัดค้านที่ ๑ ผู้โอน จพท. ผู้ร้อง ยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมดังกล่าวได้

ฎ.๓๑๒/๒๕๖๑ ที่ดินพิพาท ๓ แปลง เป็นของจำเลยที่ ๓ ซึ่งถือกรรมสิทธิ์ตั้งแต่ก่อนถูกฟ้องลี้มลละลาย เป็นทรัพย์สินที่จำเลยที่ ๓ มีอยู่ในเวลาเริ่มต้นแห่งการลี้มลละลาย จึงเป็นทรัพย์สินในคดีลี้มลละลายอันอาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ได้ และอยู่ในอำนาจของ จพท. ที่จะรวบรวมไว้ในกองทรัพย์สินของจำเลยที่ ๓ เพื่อแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายในคดีลี้มลละลาย จำเลยที่ ๓ ซึ่งแม้ได้รับการปลดจากลี้มลละลายจำนองที่ดินพิพาทแปลงหนึ่งแก่ผู้คัดค้านที่ ๑ ในขณะที่จำเลยที่ ๓ ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เป็นการต้องห้ามขัดแจ้งตาม พ.ร.บ.ลี้มลละลายฯ ม.๒๒ และ ๒๔ ตกเป็นโมฆะ ตาม ป.พ.พ. ม.๑๕๐ การไถ่ถอนจำนองที่ดินพิพาทจากผู้คัดค้านที่ ๑ ของจำเลยที่ ๓ จึงไม่มีผลตามกฎหมาย เนื่องจากการจำนองเป็นโมฆะมาตั้งแต่ต้น

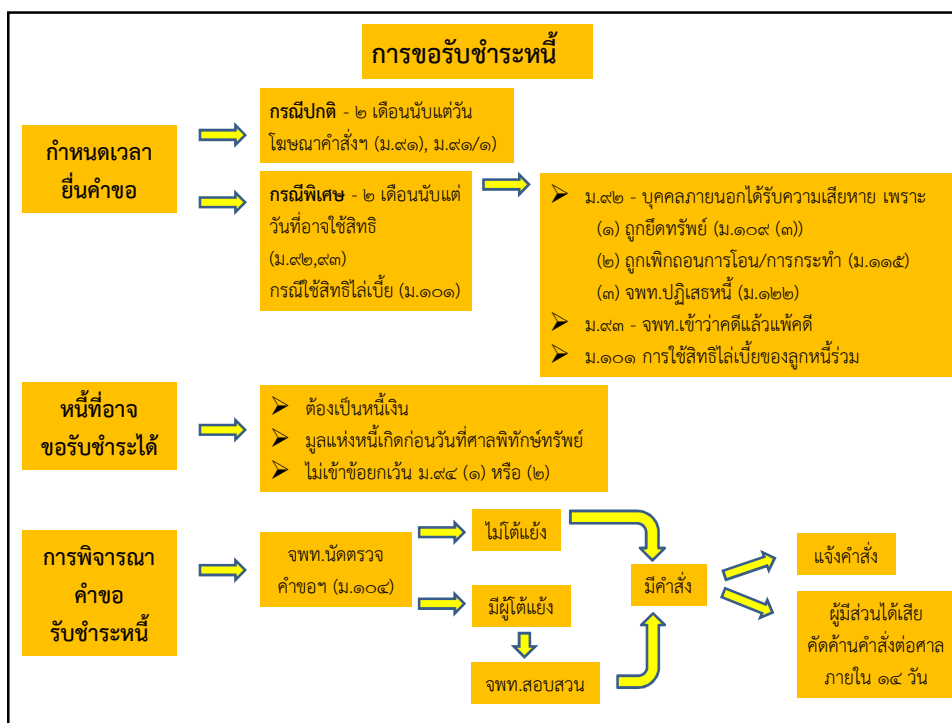
จำเลยที่ ๓ จำนองที่ดินพิพาททั้ง ๓ แปลง ที่จำเลยที่ ๓ มีอยู่ในเวลาเริ่มต้นแห่งการลี้มลละลายอันเป็นทรัพย์สินอันอาจแบ่งได้ในคดีลี้มลละลาย ตาม พ.ร.บ.ลี้มลละลายฯ ม.๑๐๙ (๑) แก่ผู้คัดค้านที่ ๒ และผู้คัดค้านที่ ๒ โอนสิทธิการรับจำนองที่ดินทั้ง ๓ แปลง แก่ผู้คัดค้านที่ ๓ แม้เป็นการทำนิติกรรมหลังจากจำเลยที่ ๓ ได้รับการปลดจากลี้มลละลาย แต่ที่ดินทั้ง ๓ แปลงเป็นของจำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ ๓ เด็ดขาด และเจ้าหนี้ในคดีลี้มลละลายยังได้รับชำระหนี้ไม่ครบถ้วน ...(ต่อ)

ฎ.๓๑๒/๒๕๖๑ (ต่อ) ... อำนาจในการจัดการทรัพย์สินของจำเลยที่ ๓ ยังคงอยู่ในอำนาจของ จพท. ที่จะรวบรวมไว้ในกองทรัพย์สินของจำเลยที่ ๓ เพื่อแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายในคดีล้มละลาย จำเลยที่ ๓ จึงไม่มีอำนาจนำที่ดินพิพาททั้ง ๓ แปลง ไปจำหน่ายแก่ผู้คัดค้านที่ ๒ จำเลยที่ ๓ ไม่มีอำนาจนำที่ดินพิพาททั้ง ๓ แปลงซึ่งเป็นทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดไปทำนิติกรรมไถ่ถอนจำนองและจำนองแก่ผู้คัดค้านที่ ๒ ผู้คัดค้านที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้รับโอนสิทธิจำนองที่ดินพิพาทมาจากผู้คัดค้านที่ ๒ ย่อมไม่ได้รับไปซึ่งสิทธิจำนองเช่นเดียวกัน และไม่อาจอ้างความสุจริตและเสียค่าตอบแทนมาใช้ยื่นแก่ จพท. ผู้ร้อง ได้

การฟ้องคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีอยู่ในเวลาเริ่มต้นแห่งการล้มละลาย เป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลายอันอาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ได้ เป็นอำนาจของ จพท. แต่ผู้เดียว

ฎ.๑๕๗๐/๕๖ การฟ้องคดีล้มละลายเป็นการฟ้องเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั่วไป เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๒๒ (๓) บัญญัติให้ จพท. แต่ผู้เดียวที่มีอำนาจประนีประนอมยอมความ หรือฟ้องร้อง หรือต่อสู้คดีใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ คดีนี้ แม้โจทก์จะหลุดพ้นจากการล้มละลายโดยคำสั่งปลดจากล้มละลายตาม ม.๗๑ แต่ที่ดินและอาคารพิพาทเป็นทรัพย์สินที่โจทก์มีอยู่ในเวลาเริ่มต้นแห่งการล้มละลายและเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลายอันอาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ได้ตาม ม.๑๐๙ ทั้งอยู่ในระหว่างการขายทอดตลาดตามประกาศของ จพท. จพท. จึงยังคงมีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินดังกล่าวต่อไปจนกว่าจะเสร็จสิ้นและนำเงินมาแบ่งแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย การที่โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยออกจากที่ดินและอาคารพิพาทนั้นเป็นการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินของโจทก์ ซึ่งเป็นอำนาจของ จพท. แต่ผู้เดียว โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง เมื่อโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง ก็ไม่มีฟ้องของโจทก์ และตัวโจทก์ที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จะฟ้องแย้ง จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จึงไม่มีสิทธิฟ้องแย้ง

การขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย

การยื่นคำขอรับชำระหนี้

มาตรา ๒๗ เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว เจ้าหนี้จะขอรับชำระหนี้ได้ก็แต่โดยปฏิบัติตามวิธีการที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัตินี้ แม้จะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือเป็นเจ้าหนี้ที่ได้ฟ้องคดีแพ่งไว้แล้ว แต่คดียังอยู่ระหว่างพิจารณาก็ตาม

มาตรา ๙๑ เจ้าหนี้ซึ่งจะขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายจะเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือไม่ก็ตาม ต้องยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาสองเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แต่ถ้าเจ้าหนี้อยู่นอกราชอาณาจักร เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะขยายกำหนดเวลาให้อีกได้ไม่เกินสองเดือน

คำขอรับชำระหนี้ นั้นต้องทำตามแบบพิมพ์ โดยมีบัญชีแสดงรายละเอียดแห่งหนี้สิน และข้อความระบุถึงหลักฐานประกอบหนี้และทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดของลูกหนี้ที่ยึดไว้เป็นหลักประกัน หรือตกอยู่ในความครอบครองของเจ้าหนี้ ทั้งนี้ ให้แนบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนี้ที่ยื่นขอรับชำระหนี้มาด้วย

เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ในคดีล้มละลายอีกเรื่องหนึ่ง ก็ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ หากคดีล้มละลายอีกเรื่องหนึ่งศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด

ฎ.๔๑๔๖/๓๕ เมื่อประกาศโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลยที่ ๑ เด็ดขาดในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๗ ก.พ.๒๕๓๒ ซึ่งถือว่าทุกคนไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งผู้ร้องในคดีนี้ทราบว่ามีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตั้งแต่วันดังกล่าวแล้ว แม้ผู้ร้องจะฟ้องจำเลยที่ ๑ เป็นคดีล้มละลายอีกคดีหนึ่งก่อนวันนั้นจนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดจำเลยที่ ๑ อีกก็ตาม ก็ไม่ใช่ข้อยกเว้นที่ผู้ร้องจะไม่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อ จพท.ภายในกำหนดสองเดือนนับแต่วันที่ ๗ ก.พ.๒๕๓๒

ฎ.๑๐๖๐/๕๓ เมื่อ จพท.ดำเนินการโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในหนังสือพิมพ์รายวันและราชกิจจานุเบกษาแล้ว ถือว่าทุกคนไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งเจ้าหนี้ในคดีนี้ทราบว่ามีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตั้งแต่วันดังกล่าวแล้ว การที่เจ้าหนี้จะฟ้องจำเลยเป็นคดีล้มละลายอีกคดีหนึ่งก็ไม่ใช่ข้อยกเว้นที่เจ้าหนี้ไม่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อ จพท.ภายในกำหนด ๒ เดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

เจ้าหนี้ตาม คพช.ในคดีแพ่ง ก็ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้

ฎ.๗๓๘๕/๕๗ แม้ว่าเจ้าหนี้ทั้งสองจะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่ง แต่หากเจ้าหนี้ทั้งสองประสงค์ที่จะได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย เจ้าหนี้ทั้งสองต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของ พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๒๗ ประกอบ ม.๙๑ กล่าวคือ จะต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลา ๒ เดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เมื่อคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ทั้งสองมิได้ยื่นภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว จึงขอที่ จพท.จะมีคำสั่งไม่รับคำขอรับชำระหนี้ไว้พิจารณา กรณีห้ามปฏิบัติตามบัญญัติของกฎหมายกำหนดให้ จพท.ต้องดำเนินการเสนอคำขอรับชำระหนี้ดังกล่าวต่อที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาก่อนไม่

ฎ.๘๐๖/๓๘ เจ้าหนี้ทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือไม่จะต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาสองเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ศาลชั้นต้นมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลยที่ ๑ เด็ดขาดวันที่ ๑๙ พ.ค.๒๕๖๙ ในคดีที่ ก.เป็นโจทก์ฟ้องขอให้จำเลยที่ ๑ เป็นบุคคลล้มละลาย แต่โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลา จนศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายของจำเลยที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๑ ก.ย. ๒๕๓๒ เพราะหนี้สินของจำเลยที่ ๑ ได้ชำระเต็มจำนวนแล้วตาม ม.๑๓๕ (๓) ซึ่งเป็นผลให้จำเลยที่ ๑ หลุดพ้นจากบรรดาหนี้สินทั้งปวง โจทก์จะอ้างว่าไม่ทราบว่ามีคำสั่งที่ ๑ ถูกฟ้องคดีล้มละลายไม่ได้ เพราะการฟ้องคดีล้มละลายได้กระทำโดยเปิดเผยและมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องขอให้เพิกถอนการฉ้อฉล

๑. กำหนดเวลายื่นคำขอรับชำระหนี้

มาตรา ๙๑ เจ้าหนี้ซึ่งจะขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายจะเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือไม่ก็ตาม ต้องยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาสองเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แต่ถ้าเจ้าหนี้อยู่นอกราชอาณาจักร เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะขยายกำหนดเวลาให้อีกได้ไม่เกินสองเดือน

...

วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในราชกิจจานุเบกษา และใน นสพ.รายวัน ไม่ตรงกัน ให้นำจากวันที่โฆษณาครั้งล่าสุด

ฎ.๙๗๓๓/๓๙ คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้ลงโฆษณาใน นสพ. รายวันก่อนแล้วจึงลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา การนับวันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดจึงต้องถือเอาวันที่โฆษณาในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งเป็นวันโฆษณาฉบับหลังเป็นเกณฑ์

“วันโฆษณา” ตาม ม.๙๑ หมายถึงวันที่มีการเผยแพร่หนังสือออกไปยังสาธารณชน

ฎ.๔๔/๕๙ คำว่า “วันโฆษณา” ตาม ม.๙๑ หมายถึงวันที่มีการเผยแพร่หนังสือออกไปยังสาธารณชน คดีนี้คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้ลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันก่อนแล้วจึงลงในราชกิจจานุเบกษา การนับวันโฆษณาจึงต้องนับจากวันโฆษณาในราชกิจจานุเบกษา เมื่อคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสองเด็ดขาดได้ลงประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป ซึ่งจัดพิมพ์แล้วเสร็จและนำออกเผยแพร่ให้กับสมาชิกที่ไปรับหนังสือราชกิจจานุเบกษา ที่ส่วนงานราชกิจจานุเบกษา ด้วยตนเองเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๕ ดังนี้ จึงฟังได้ว่าวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๕ เป็นวันที่มีการเผยแพร่หนังสือราชกิจจานุเบกษา ที่ลงประกาศคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสองเด็ดขาดไปยังสาธารณชน กำหนดเวลา ๒ เดือน จึงเริ่มต้นนับแต่วันดังกล่าว โดยจะครบกำหนดยื่นคำขอรับชำระหนี้ในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๕ เมื่อเจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อ จพท. ในวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๕ จึงยังอยู่ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๙๑

การโฆษณาคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล หรือประกาศหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

มาตรา ๑๔๘/๑ ในกรณีที่บทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โฆษณาคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล หรือประกาศหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในหนังสือพิมพ์รายวัน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจโฆษณาทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์สาธารณะอื่นใดแทนตามที่อธิบดีกรมบังคับคดีประกาศกำหนดก็ได้

(หมายเหตุ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑)

ขอรับชำระหนี้เพิ่มเติม ต้องยื่นภายในกำหนดเวลา ตาม ม.๙๑

ฎ.๘๗๑๘/๔๔ ผู้ร้องไม่ได้ขอรับชำระหนี้ค่าปรับเป็นรายวันตามสัญญาตามฟ้องที่ศาลชั้นต้นไม่กำหนดให้รวมไว้ในมูลหนี้ในบัญชีรายละเอียดแห่งหนี้สินซึ่งยื่นไว้ การที่ผู้รับมอบอำนาจของผู้ร้องให้การต่อ จพท. ในการสอบสวนค่าขอรับชำระหนี้ว่า ได้แจ้งความประสงค์ว่าผู้ร้องต้องการขอรับชำระหนี้ในส่วนค่าปรับรายวันจากลูกหนี้ตามที่ยื่นฎีกาไว้ มิใช่การขอรับชำระหนี้ตามแบบพิมพ์แสดงรายละเอียดแห่งหนี้สินตาม พ.ร.บ. ล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ ม.๙๑ วรรคสอง และผู้ร้องสามารถยื่นค่าขอรับชำระหนี้ส่วนนี้ได้ล่วงหน้าอยู่แล้วโดยไม่ต้องรอให้ศาลฎีกามีคำพิพากษาเสียก่อน ดังนั้น เมื่อผู้ร้องนำหนี้ปรับรายวันตามคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวมายื่นขอรับชำระหนี้เพิ่มเติมเมื่อพ้นกำหนดเวลา ๒ เดือน นับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามบทบัญญัติ พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๙๑ อีกทั้งหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวเกิดขึ้นหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด ย่อมต้องห้ามมิให้ขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๔

ฎ.๕๙๒๗/๔๖ กฎหมายล้มละลายมีเจตนาให้กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายทั้งส่วนที่กระทำต่อศาลและกระทำต่อ จพท. ดำเนินไปโดยรวดเร็ว เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้เกี่ยวข้อง การขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ที่หากให้เจ้าหนี้ขอแก้ไขเพิ่มเติมค่าขอรับชำระหนี้ในช่วงที่พ้นกำหนดเวลาให้ยื่นค่าขอรับชำระหนี้ย่อมทำให้คดีต้องล่าช้า ไม่อาจดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ได้ ถือได้ว่า พ.ร.บ.ล้มละลายได้บัญญัติกระบวนการพิจารณานี้ไว้เป็นการเฉพาะ ไม่อาจนำ ป.วิ.พ. ม.๑๗๙, ๑๘๐ มาอนุโลมใช้เพื่ออนุญาตให้แก้ไขจำนวนหนี้ที่ขอรับชำระหนี้ได้

เจ้าหน้าที่อยู่นอกราชอาณาจักร ถือภูมิลำเนาตามความเป็นจริง

ฎ.๒๑๑๐/๔๐ เจ้าหน้าที่อยู่นอกราชอาณาจักรนั้น หมายถึง เจ้าหน้าที่ทั้งคนไทยและต่างประเทศโดยถือเอาสถานที่อยู่ตามความเป็นจริงของเจ้าหน้าที่ในช่วงระยะเวลาที่มีการประกาศโฆษณาให้เจ้าหน้าที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้เป็นสำคัญ ไม่คำนึงถึงภูมิลำเนาตาม กม.ของเจ้าหน้าที่ว่าอยู่ที่ใด ดังนี้ เมื่อในช่วงระยะเวลาที่ จพท.ประกาศโฆษณาให้เจ้าหน้าที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ผู้ร้องอยู่ในราชอาณาจักร แม้ขณะนั้นผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่นอกราชอาณาจักรและเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรชั่วคราวในช่วงระยะเวลาดังกล่าวก็ตาม ก็ต้องถือว่าผู้ร้องไม่ใช่เจ้าหน้าที่อยู่นอกราชอาณาจักร จพท.ไม่มีอำนาจขยายกำหนดเวลาขอรับชำระหนี้ให้ผู้ร้องได้

นิติบุคคลไทยมีสำนักงานใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร เป็นบุคคลที่อยู่ในราชอาณาจักร

ฎ.๓๕๑๙/๕๑ อำนาจของ จพท.ในการขยายระยะเวลาให้เจ้าหน้าที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ออกไปเกินกว่ากำหนดเวลา ๒ เดือน จะมีได้ก็แต่กรณีที่เจ้าหน้าที่อยู่นอกราชอาณาจักร ผู้ร้องเป็นนิติบุคคลไทยมีสำนักงานใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร จึงเป็นบุคคลที่อยู่ในราชอาณาจักรตั้งแต่มีการฟ้องคดีตลอดมาจนถึงวันที่มีการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นคำขอรับชำระหนี้ มิใช่เจ้าหน้าที่จำพวกอยู่นอกราชอาณาจักร จึงไม่มีเหตุที่ จพท.จะขยายระยะเวลายื่นคำรับชำระหนี้ให้แก่ผู้ร้อง

การขยายเวลายื่นคำขอรับชำระหนี้ให้แก่เจ้าหน้าที่นอกราชอาณาจักร เป็นดุลพินิจของ จพท.

ฎ.๒๕๓๗/๓๔ เมื่อลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เจ้าหน้าที่ที่จะขอรับชำระหนี้ ไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอกราชอาณาจักรต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อ จพท.ภายใน ๒ เดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แต่ถ้าเจ้าหน้าที่อยู่นอกราชอาณาจักรก็ให้ จพท.ใช้ดุลพินิจขยายกำหนดเวลาให้อีกได้ไม่เกิน ๒ เดือน มิใช่เป็นบทบังคับต้องขยายกำหนดเวลาให้เสมอไป จะขยายให้หรือไม่ต้องคำนึงถึงความ เป็นธรรมและเหตุผลอันสมควร แม้ผู้ร้องจะเป็นเจ้าหน้าที่อยู่นอกราชอาณาจักรแต่ก็มีตัวแทนประกอบธุรกิจอยู่ในราชอาณาจักร หน้าที่ขอรับชำระหนี้ที่ลูกหนี้ก่อขึ้นกับสำนักงานตัวแทนของผู้ร้องในราชอาณาจักร การที่ตัวแทนของผู้ร้องดำเนินการยื่นคำขอรับชำระหนี้นั้นก็ได้อาศัยใบมอบอำนาจของผู้ร้องซึ่งมีอยู่แต่เดิม ตัวแทนผู้ร้องก็สามารถรับรู้กำหนดเวลายื่นคำขอรับชำระหนี้ได้เท่ากับเจ้าหน้าที่รายอื่นๆ ที่อยู่ในราชอาณาจักร หากจะขยายกำหนดเวลาให้ผู้ร้องและรับชำระหนี้ของผู้ร้องย่อมไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่รายอื่นๆ

ฎ.๑๓๗๔/๕๘ พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๙๑ วรรคหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ทั้งหลายที่จะขอรับชำระหนี้ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ในหรือนอกราชอาณาจักรต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อ จพท.ภายใน ๒ เดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แต่ถ้าเจ้าหน้าที่อยู่นอกราชอาณาจักรก็ให้ จพท.ใช้ดุลพินิจขยายกำหนดเวลาให้อีกได้ไม่เกิน ๒ เดือน มิใช่เป็นบทบังคับว่าจะต้องขยายกำหนดเวลาให้เสมอไป เจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่นอกราชอาณาจักรจะอ้างว่ามีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายใน ๔ เดือนไม่ได้

การขอขยายระยะเวลายื่นคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้นอกราชอาณาจักร ไม่จำเป็นต้องยื่นก่อนครบ ๒ เดือน

ฎ.๗๑๗/๒๕ การที่เจ้าหนี้นอกราชอาณาจักรได้ยื่นคำร้องขอขยายกำหนดเวลามาพร้อมกับคำขอรับชำระหนี้ แม้จะเกินกำหนด ๒ เดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วก็ยังอยู่ในอำนาจของ จพท.ที่จะพิจารณาขยายกำหนดเวลาให้ได้ตาม ม.๙๑ **ไม่ต้องยื่นก่อนครบ ๒ เดือน ไม่อยู่ในบังคับของ ป.วิ.พ. ม.๒๓**

การไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนด

มาตรา ๙๑/๑ ถ้าเจ้าหนี้ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง ให้เจ้าหนี้มีคำขอโดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลว่าเจ้าหนี้ประสงค์จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ และแสดงถึงเหตุสุดวิสัยที่ตนไม่อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ทันภายในกำหนดเวลา เมื่อศาลเห็นว่ากรณีเป็นเหตุสุดวิสัยและมีเหตุผลอันสมควรที่จะให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าหนี้นั้นยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

เจ้าหนี้ที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามวรรคหนึ่ง ให้มีสิทธิได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้เฉพาะทรัพย์สินที่มีอยู่ภายหลังการแบ่งทรัพย์สินก่อนที่เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ทั้งนี้ ไม่กระทบถึงการใดที่ศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ได้ดำเนินการไปแล้ว

(หมายเหตุ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. ล้มละลาย (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๘)

กม.แก้ไขใหม่ อย่าลืม...บทเฉพาะกาล

ฎ.๖๙๗๖/๖๒ พ.ร.บ.ล้มละลาย (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๘ มีผลใช้บังคับวันที่ ๒๗ ส.ค. ๒๕๕๘ แก้ไขเพิ่มเติม ม.๙๑/๑ ให้เจ้าหนี้ที่ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๑ วรรคหนึ่ง มีสิทธิยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องแสดงถึงเหตุสุดวิสัยที่ไม่อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ทันภายในกำหนดเวลา แต่ พ.ร.บ.ล้มละลาย (ฉบับที่ ๘)ฯ ม.๑๕ บัญญัติว่า “คดีล้มละลายที่ยื่นฟ้องไว้ก่อนวันที่ พ.ร.บ. นี้บังคับใช้ และยังคงค้างพิจารณาอยู่ในศาลหรืออยู่ในระหว่างปฏิบัติการของ จพท. ให้บังคับตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๓ ซึ่งใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ” เมื่อคดีนี้ฟ้องก่อนวันที่ พ.ร.บ.ล้มละลาย (ฉบับที่ ๘)ฯ ใช้บังคับ และอยู่ระหว่างปฏิบัติการของ จพท. จึงต้องใช้บทบัญญัติตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๓ ม.๒๗ และ ม.๙๑ วรรคหนึ่ง เดิม บังคับแก่คดีนี้... (ต่อ)

ฎ.๖๙๗๖/๖๒ (ต่อ)...

จพท. ประกาศโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาดวันที่ ๒๑ มิ.ย.๕๙ ครบกำหนดยื่นคำขอรับชำระหนี้วันที่ ๒๒ ส.ค.๕๙ แม่เจ้าหนี้อ้างว่าภายหลังศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาเจ้าหนี้นี้พยายามสืบหาทรัพย์สินของจำเลยมาโดยตลอด แต่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ จ.กาฬสินธุ์ ส่วนเจ้าหนี้นี้เป็นหน่วยราชการหน่วยงานราชการอยู่ จ.ปัตตานี ไม่อาจล่วงรู้ถึงสถานะว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือถูกเจ้าหนี้นายใดฟ้องบ้าง รวมถึงเจ้าหนี้นี้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น ไม่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการตรวจสอบราชการใดๆ จึงทำให้ไม่ทราบว่าจำเลยถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดก็ตาม ก็ไม่ใช่ข้อยกเว้นที่เจ้าหนี้นี้จะไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อ จพท. ภายใน ๒ เดือนนับแต่วันที่ ๒๑ มิ.ย.๕๙ ทั้งไม่อาจถือเป็นเหตุสุดวิสัยโดยอาศัย ป.วิ.พ. ม.๒๓ ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ ม.๑๔ ได้ เจ้าหนี้นี้เพิ่งมายื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อ จพท. ซึ่งพ้นกำหนด ๒ เดือนนับแต่วันโฆษณาประกาศโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว จึงไม่ชอบด้วย พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ ม.๒๗ และ ม.๙๑/๑

การขอหักกลบลบหนี้ตาม ม.๑๐๒ มิใช่การขอรับชำระหนี้ ไม่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๙๑

ฎ.๓๓๕๖/๒๕๒๔ การหักกลบลบหนี้ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิธีจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม. ๑๐๒ ให้กระทำได้ แม้มูลแห่งหนี้ทั้งสองฝ่ายจะไม่มีวัดดูอย่างเดียวกัน หรืออยู่ในเงื่อนไขหรือเงื่อนไขก็ตาม ธนาคารผู้ร้องเป็นเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิขอรับชำระหนี้และมีหน้าที่จะต้องคืนเงินที่รับฝากแก่จำเลย จึงมีสิทธิหักกลบลบหนี้โดยแสดงเจตนาขอหักกลบลบหนี้ต่อ จพท. ตาม ม.๑๐๒ ได้ แม้จะไม่ได้แสดงเจตนาภายในกำหนดเวลาสองเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตาม ม.๙๑ ก็ตาม เพราะกรณีมิใช่ธนาคารผู้ร้องร้องขอรับชำระหนี้

การยื่นคำขอรับชำระหนี้กรณีพิเศษ ตาม ม.๙๒

มาตรา ๙๒ บุคคลใดได้รับความเสียหายเพราะสิ่งของของตนถูกยึดไปตามมาตรา ๑๐๙ (๓) กี่ดี หรือเพราะการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ ถูกเพิกถอนตามมาตรา ๑๑๕ กี่ดี หรือเพราะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ยอมรับทรัพย์สินหรือสิทธิตามสัญญาตามมาตรา ๑๒๒ กี่ดี มีสิทธิขอรับชำระหนี้สำหรับราคาสิ่งของหรือหนี้เดิมหรือค่าเสียหายได้ แล้วแต่กรณี ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๙๑ แต่ให้นับจากวันที่อาจใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ได้ ถ้ามีข้อโต้แย้งเป็นคดี ให้นับจากวันคดีถึงที่สุด

ผู้มีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้กรณีพิเศษ ตาม ม.๙๒

- ผู้ได้รับความเสียหายจากการถูกยึดทรัพย์ ตาม ม.๑๐๙ (๓) ขอรับชำระหนี้ได้ภายใน ๒ เดือนนับแต่วันที่ จพท.ยึดทรัพย์สินนั้นมา
- เจ้าหนี้ที่ถูกเพิกถอนการโอนหรือการกระทำ **ตาม ม.๑๑๕*** ขอรับชำระหนี้สำหรับ **มูลหนี้เดิม** ได้ภายใน ๒ เดือนนับแต่คำสั่งศาลถึงที่สุด
- คู่สัญญาของลูกหนี้ที่ถูก จพท.ปฏิเสธหนี้ ตาม ม.๑๒๒ ขอรับชำระหนี้ได้ภายใน ๒ เดือน นับแต่วันที่ จพท.ปฏิเสธหนี้

การเพิกถอนการโอนที่จะเป็นผลให้เจ้าหนี้อื่นยื่นคำขอรับชำระหนี้ ตาม ม.๙๒ ต้องเป็นการเพิกถอนตาม ม.๑๑๕ หมายถึงการโอนที่กระทำก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้น

ฎ.๓๑๖๙/๓๑ การเพิกถอนการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ ที่จะเป็นผลให้เจ้าหนี้อื่นยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้นั้น ต้องเป็นการเพิกถอนตาม ม.๑๑๕ คือ เป็นเรื่องที่ลูกหนี้โอนทรัพย์สินหรือกระทำการใดๆ ในระหว่างระยะเวลาสามเดือนก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น ซึ่งหมายถึงการโอนที่กระทำก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้น ไม่รวมถึงการโอนที่กระทำภายหลังศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ดังนั้นหากมีการชำระหนี้ภายหลังศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ การชำระหนี้ก็เป็นโมฆะ ไม่มีผลบังคับแม้เจ้าหนี้จะรับชำระหนี้ไว้ ก็ไม่ทำให้หนี้นั้นระงับไป เจ้าหนี้มีหน้าที่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับหนี้นั้นภายในกำหนดเวลาตาม ม.๙๑ การที่เจ้าหนี้ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแม้ต่อมาศาลจะมีคำสั่งให้เพิกถอนการชำระหนี้รายนี้เสีย เมื่อการเพิกถอนไม่เกี่ยวกับปัญหาตาม ม.๑๑๕ เจ้าหนี้ก็ไม่มีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๒ ได้

การยื่นคำขอรับชำระหนี้กรณี จพท.แพ็คดี ตาม ม.๙๓

มาตรา ๙๓ ในกรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เชื่อว่าคดีที่ค้างพิจารณาอยู่แทนลูกหนี้ ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แพ็คดี เจ้าหนี้ตามคำพิพากษามีสิทธิขอรับชำระหนี้ภายใน กำหนดเวลาตามมาตรา ๙๑ แต่ให้นับจากวันคดีถึงที่สุด

ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดี มิได้มีคำพิพากษาให้ จพท.แพ็คดี โจทก์ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ ตาม ม.๙๑

ฎ.๘๒๒๘/๔๗ กรณีที่ จพท.เชื่อว่าคดีแพ่งอันเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ซึ่งค้าง พิจารณาอยู่ในศาลในขณะที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แทนลูกหนี้และศาลได้พิพากษาตามประเด็น แห่งคดี ถ้า จพท.แพ็คดี เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็จะมีสิทธิขอรับชำระหนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ไว้ จพท.จะเชื่อว่าคดีแพ่งอันเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลในขณะที่มี คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ตาม ม.๒๕ หรือไม่ ย่อมเป็นดุลพินิจของ จพท. และหาก จพท.มีคำขอ ประการใดต่อศาล ศาลก็มีอำนาจพิจารณาสั่งได้ตามที่เห็นสมควร การที่ศาลใช้ดุลพินิจสั่ง จำหน่ายคดีเฉพาะจำเลยออกจากสารบบความ ซึ่งมีใช้กรณีที่ศาลพิพากษาให้ จพท.แพ็คดี ผู้ ร้องจึงมิใช่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่จะมีสิทธิขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๓

จพท. แกลงขอให้ศาลจำหน่ายคดี ศาลไม่จำหน่าย ถือว่า จพท.เชื่อว่าคดีแทนลูกหนี้แล้ว

ฎ.๒๙๖๔/๕๓ เจ้าหนี้ทราบว่าศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ ๒ เด็ดขาดภายหลังจากล่วงพ้นกำหนดเวลาที่จะขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ก่อนหน้านั้นจำเลยที่ ๒ มาศาลในคดีแพ่งแต่ไม่ได้แกลงให้เจ้าหนี้และศาลทราบข้อเท็จจริงดังกล่าว ทำให้เจ้าหนี้มิได้ ขอรับชำระหนี้ การที่ศาลเห็นว่าเจ้าหนี้เพิ่งทราบว่าจำเลยที่ ๒ ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ เด็ดขาด และพ้นกำหนดเวลาที่เจ้าหนี้จะขอรับชำระหนี้แล้ว การจำหน่ายคดีในส่วนของจำเลยที่ ๒ จะทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหาย จึงให้ยกคำร้องที่ไม่ประสงค์จะเชื่อว่าคดีแทนจำเลยที่ ๒ ของ จพท. เสีย มีผลเท่ากับว่า จพท. ได้เข้ามาว่าคดีแทนจำเลยที่ ๒ ตาม ม.๒๕ แล้ว ส่วนที่ จพท. ยื่นคำแกลงอีกครั้งหนึ่งว่า จพท. ได้เสนอที่ประชุมเจ้าหนี้ ที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติไม่ตั้งใจเข้า ว่าคดีแพ่ง จพท. จึงไม่ประสงค์จะเชื่อว่าคดีแทนจำเลยที่ ๒ นั้น เป็นเพียงการที่ จพท. ไม่ตั้งใจที่จะนำพยานมาสืบหรือถามค้านพยานอีกฝ่ายหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้ยังปรากฏว่า เมื่อทนายโจทก์ แกลงว่าคดีไม่อาจตกลงกันได้ ขอให้ศาลสืบพยานโจทก์และพยานจำเลยทั้งหมดไปก่อน จพท. แกลงไม่ค้าน และยังแกลงอีกว่าไม่ประสงค์จะต่อสู้คดี จึงเห็นได้ชัดว่า จพท. มีฐานะเข้ามาเป็น คู่ความในคดีแล้ว เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ จพท. แพ็คดีในคดีแพ่งดังกล่าว เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิยื่น คำขอรับชำระหนี้ได้ภายในกำหนดเวลาสองเดือน นับแต่วันคดีถึงที่สุดตาม ม. ๙๓

อนุญาตตุลาการชี้ขาดให้ลูกหนี้ชำระหนี้ เจ้าหนี้ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ ตาม ม.๙๑ มิใช่กรณี จพท.เชื่อว่าคดีและศาลพิพากษาให้ จพท.แพ้คดี

ฎ.๕๐๑/๓๖ ม.๗ แห่ง พ.ร.บ.อนุญาตตุลาการฯ มิใช่บทยกเว้นหลักการในการขอรับชำระหนี้ตาม กม.ล้มละลาย แต่เป็นบทบัญญัติถึงความสมบูรณ์แห่งสัญญาอนุญาตตุลาการและการตั้งอนุญาตตุลาการว่าไม่เสียไปแม้ภายหลังคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แม้อนุญาตตุลาการจะมีคำชี้ขาดให้จำเลยชำระหนี้แก่ผู้ร้อง ผู้ร้องก็จะยกมาเป็นเหตุอ้างขอรับชำระหนี้ภายใน ๒ เดือนนับจากวันที่อนุญาตตุลาการชี้ขาดโดยอนุโลมตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๙๓ หาได้ไม่ เพราะผู้ร้องไม่ใช่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีที่ จพท.เชื่อว่าคดีที่ค้างพิจารณาแทนลูกหนี้และ จพท.แพ้คดี เมื่อผู้ร้องยื่นคำขอรับชำระหนี้หลังจากพ้นกำหนด ๒ เดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด จพท.จึงขอที่จะไม่รับคำขอของผู้ร้อง

การขอรับชำระหนี้ในกรณีอื่นๆ

- หนี้ที่เกิดขึ้นหลังศาลเห็นชอบกับการประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย หากศาลยกเลิกการประนอมหนี้ เจ้าหนี้ขอรับชำระหนี้นั้นได้ภายใน ๒ เดือนนับแต่วันโฆษณาคำพิพากษา (ม.๖๐ วรรคท้าย)
- หนี้ที่ลูกหนี้อ่อนขึ้นหลังจากศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลาย หากศาลมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งปลดจากล้มละลาย เจ้าหนี้ขอรับชำระหนี้นั้นได้ภายใน ๒ เดือน นับแต่วันโฆษณาคำสั่ง (ม.๘๑)

เจ้าหนี้ไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ เจ้าหนี้หมดสิทธิเรียกร้องจากลูกหนี้ แต่ลูกหนี้ร่วมและผู้ค้ำประกันยังต้องรับผิดชอบอยู่

ฎ.๑๘๐๘/๑๒ ศาลพิพากษายกฟ้องจำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้โดยโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เนื่องจากลูกหนี้ล้มละลาย ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีสำหรับจำเลยซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันต่อไปได้ จำเลยผู้ค้ำประกันหาพ้นความรับผิดชอบไม่ ตาม ป.พ.พ. ม.๖๘๘ การที่โจทก์ไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ เมื่อจำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้นเป็นเรื่องของโจทก์ โจทก์หมดสิทธิที่จะเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้รายนี้ได้เท่านั้น จำเลยซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันยังต้องรับผิดชอบต่อโจทก์

ฎ.๙๓๓๙/๕๑ ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดและพิพากษาให้ล้มละลายแต่โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้มีได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ย่อมเป็นผลให้โจทก์หมดสิทธิที่จะเรียกร้องหนี้รายนี้จากลูกหนี้ตาม ม.๒๗ และ ๙๑ บทบัญญัติดังกล่าวมิได้บัญญัติให้หนี้ที่ไม่ได้ขอรับชำระหนี้ระงับไป เพียงแต่เจ้าหนี้หมดสิทธิเรียกร้องเอาหนี้ดังกล่าวจากลูกหนี้เท่านั้น เมื่อหนี้ยังไม่ระงับผู้ค้ำประกันจึงไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบตาม ป.พ.พ. ม.๖๘๘ ผู้ค้ำประกันยังต้องรับผิดชอบต่อโจทก์อยู่ และหนี้จำนวนก็ยังไม่ระงับไปตาม ป.พ.พ. ม.๗๔๔ ผู้จำนองยังต้องรับผิดชอบตามสัญญาจำนองเช่นกัน จำเลยทั้งสองทำสัญญาค้ำประกันและสัญญาจำนองไว้แก่โจทก์ จึงยังต้องผูกพันรับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันและสัญญาจำนองต่อไป โจทก์ย่อมฟ้องจำเลยทั้งสองได้

๒. หนี้ที่อาจขอรับชำระได้

มาตรา ๙๔ เจ้าหนี้ไม่มีประกันอาจขอรับชำระหนี้ได้ ถ้ามูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ แม้ว่าหนี้นั้นยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือมีเงื่อนไขก็ตาม เว้นแต่

(๑) หนี้ที่เกิดขึ้นโดยฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมาย หรือศีลธรรมอันดี หรือหนี้ที่จะฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้

(๒) หนี้ที่เจ้าหนี้นยอมให้ลูกหนี้กระทำขึ้นเมื่อเจ้าหนี้ได้รู้ถึงการที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว แต่ไม่รวมถึงหนี้ที่เจ้าหนี้นยอมให้กระทำขึ้นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ดำเนินต่อไปได้

หนี้ที่อาจขอรับชำระได้ ต้องเป็นหนี้เงินเท่านั้น ถ้าเป็นหนี้เกี่ยวกับการกระทำ งดเว้นการกระทำ และส่งมอบทรัพย์สิน เจ้าหนี้จะขอรับชำระหนี้ไม่ได้ ต้องฟ้อง จพท. เป็นจำเลย

ฎ.๑๕๑๗/๒๕ โจทก์ฟ้องว่าเดิมที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ โจทก์ตกลงกับ ห้างฯ อ. ว่า ห้างฯ อ. ให้โจทก์เข้าเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบแล้วโจทก์จดทะเบียนยกที่ดินพิพาทให้ห้างฯ และห้างฯ ใช้ที่ดินพิพาทเป็นที่ตั้งโรงงาน้ำแข็งของห้างฯ เมื่อเลิกห้างฯ แล้ว หากมีทรัพย์สินไม่พอชำระหนี้ก็ให้โจทก์ออกเงินเข้ากองทรัพย์สินของห้างฯ ๕๐,๐๐๐ บาท แล้วห้างฯ จะโอนที่ดินพิพาทคืนโจทก์ ต่อมาห้างฯ ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดและพิพากษาให้ล้มละลายคดีถึงที่สุด โจทก์ขอชำระเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท ให้แก่ห้างฯ และขอให้ห้างฯ จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทคืนโจทก์ จำเลยซึ่งเป็นผู้ชำระบัญชีและ จพท. ของห้างฯ ไม่ยอมปฏิบัติตามที่โจทก์ขอ โจทก์จึงฟ้องคดีนี้ขอให้บังคับจำเลยรับเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท จากโจทก์ แล้วโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทแก่โจทก์ กับขอให้บังคับห้างฯ ออกไปจากที่ดินพิพาทด้วย ดังนี้ โจทก์มีอำนาจฟ้อง ไม่ต้องห้ามตาม ม.๒๖, ๒๗ ซึ่งบัญญัติห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องคดีแพ่งอันเกี่ยวกับหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ได้ แต่ก็ห้ามเฉพาะหนี้เงิน ไม่ได้ห้ามฟ้องหนี้เกี่ยวกับการกระทำ งดเว้นการกระทำ หรือส่งมอบทรัพย์สินอื่นนอกจากเงินซึ่งเจ้าหนี้ไม่อาจขอรับชำระต่อ จพท. ดังเช่นฟ้องโจทก์

ฎ.๕๗๘๕/๓๓ หนี้ที่จะขอรับชำระได้ในคดีล้มละลายต้องเป็นหนี้เงินเท่านั้น ถ้ามีดอกเบี้ยรวมอยู่ด้วยก็คิดดอกเบี้ยได้ถึงวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้น การที่เจ้าหนี้ขอรับชำระหนี้โดยขอให้ จพท. โอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน เป็นคำขอที่มีที่ดินเป็นวัตถุแห่งหนี้ไม่ใช้หนี้เงิน แม้จะมีคำขอว่าหรือให้ใช้ราคาที่ดินกำกับอยู่ด้วย ก็เป็นเพียงคำขอสำรองสำหรับใช้เป็นสภาพบังคับในกรณีที่เมื่ออาจโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่เจ้าหนี้ได้เท่านั้น จึงไม่มีสิทธิที่จะทำได้ เจ้าหนี้ขอที่จะยื่นคำร้องต่อ จพท. ขอให้ดำเนินการเพื่อบังคับตามสิทธิของตนเป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก

เจ้าหนี้ที่ขอรับชำระหนี้ต้องมีฐานะเป็นบุคคลตาม กม.

ฎ.๗๑๙๖/๓๙ เจ้าหนี้ซึ่งจะขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายได้จะต้องเป็นบุคคล โดยจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลดังที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ.ก็ได้ เมื่อกลุ่มครูโรงเรียนอุดรเจ้าหนี้มิใช่บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล เพราะเป็นเพียงคณะบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเท่านั้น เจ้าหนี้จึงไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้

การยกเลิกการล้มละลาย (ม.๑๓๕) ไม่ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สิน แม้หนี้เจ้าหนี้จะไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้ เจ้าหนี้นำมาฟ้องคดีล้มละลายใหม่และขอรับชำระหนี้ได้

ฎ.๑๙๑๕/๓๖ พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๑๓๖ บัญญัติว่า คำสั่งยกเลิกการล้มละลายตาม ม.๑๓๕ (๑) หรือ (๒) นั้น ไม่ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นหนี้สินแต่อย่างใด กฎหมายดังกล่าวมิได้ยกเว้นว่าหนี้ใดจะต้องหลุดพ้นเพราะคำสั่งยกเลิกการล้มละลาย จึงแปลได้ว่าหนี้สินทุกชนิดที่ลูกหนี้มีอยู่ก่อนฟ้องอย่างไรก็คงเป็นหนี้อยู่เช่นเดิมอย่างนั้น จพท.ในคดีล้มละลายเคยมีคำสั่งไม่รับคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้เพราะยื่นพินกำหนด ๒ เดือน ตาม ม.๙๑ แต่เมื่อศาลชั้นต้นยกเลิกการล้มละลายแล้ว หนีดังกล่าวย่อมกลับสภาพเป็นหนี้ที่สมบูรณ์อันทำให้เจ้าหนี้อาจมีสิทธิเข้ามาฟ้องบังคับคดีได้ รวมถึงการนำมาขอรับชำระหนี้ต่อ จพท.ในคดีล้มละลายคดีใหม่ได้ด้วย หาใช่ไม่มีมูลหนี้ที่จะนำมาขอรับชำระหนี้ได้ไม่

ฎ.๒๙๐๒/๕๒ การยกเลิกการล้มละลายตาม ม.๑๓๕ (๒) มีผลตาม ม.๑๓๖ แต่ไม่ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สิน โดยไม่ต้องคำนึงว่าหนี้ดังกล่าวนั้นเจ้าหนี้จะได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้หรือไม่ มีผลให้โจทก์ซึ่งไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ นั้นยังคงมีสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้ตามสิทธิที่โจทก์มีอยู่ต่อไปเหมือนดังก่อนที่มีการฟ้องคดีล้มละลาย โจทก์จึงมีสิทธิที่จะนำมูลหนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่งที่มีได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้มาฟ้องจำเลยเป็นคดีล้มละลายได้

เจ้าหนี้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เดิมของลูกหนี้ อันเป็นการสมประโยชน์และตามความประสงค์อันแท้จริงของลูกหนี้ ลูกหนี้จึงมีหน้าที่ชดใช้คืน เจ้าหนี้จึงมีสิทธิที่จะขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ได้

ฎ.๓๔๐๐/๒๘ เจ้าหนี้ผู้ขอรับชำระหนี้ได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เดิมของลูกหนี้ไป แม้จะไม่ได้ความว่าลูกหนี้ได้ให้ความเห็นชอบ แต่จำนวนเงินที่ชำระเป็นหนี้ที่ลูกหนี้มีหน้าที่ต้องชำระให้แก่เจ้าหนี้เดิม การชำระหนี้ของเจ้าหนี้นี้ย่อมสมประโยชน์และตามความประสงค์อันแท้จริงของลูกหนี้ ลูกหนี้จึงมีหน้าที่ชดใช้คืนแก่เจ้าหนี้ และการชำระหนี้ดังกล่าวไม่ต้องด้วยข้อห้ามตาม ม.๙๔ (๒) เพราะมิใช่ลูกหนี้ก่อหนี้โดยตรงกับเจ้าหนี้ หากแต่ลูกหนี้มีหนี้ที่จะต้องชำระให้แก่บุคคลภายนอกแล้วเจ้าหนี้ชำระหนี้แทนไป เจ้าหนี้จึงมีสิทธิที่จะขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ได้

๒.๔ ลักษณะของหนี้ที่อาจขอรับชำระได้

๒.๔.๑ มูลหนี้เกิดขึ้น*ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์**

๒.๔.๒ เป็นหนี้ที่ไม่เข้าข้อยกเว้น ม.๙๔ (๑) หรือ (๒)

*วันที่เกิดมูลหนี้ คือ วันที่เกิดนิติสัมพันธ์อันจะทำให้เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องต่อลูกหนี้

**วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หมายถึง ทั้งพิทักษ์ชั่วคราวและพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

มูลหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

มูลหนี้ตามเช็ค เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ออกเช็ค วันที่ลงในเช็คเป็นเพียงกำหนดการใช้เงิน

ฎ.๒๕๖๙/๓๑ การที่ลูกหนี้ออกเช็คให้เจ้าหนี้เพราะลูกหนี้ได้รับเงินไปจากเจ้าหนี้ตามที่ตกลงยืมกัน อันมีลักษณะของการขายลดเช็ค หรือนำเช็คไปแลกเปลี่ยนเงินสดจากเจ้าหนี้ มิใช่กรณีออกเช็คโดยไม่ปรากฏมูลหนี้จึงถือได้ว่ามูลแห่งหนี้เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ลูกหนี้รับเงินไปและมอบเช็คให้แก่เจ้าหนี้อยู่แล้ว ซึ่งเป็นเวลาก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด กรณีจึงไม่ต้องห้ามมิให้ขอรับชำระหนี้แม้เช็คจะลงวันที่ล่วงหน้าอันเป็นเวลาล่วงจากที่ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้วก็ตาม

ฎ.๔๕๙/๓๐ ก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ลูกหนี้ขอยืมเงินจากเจ้าหนี้ และมอบเช็คให้เจ้าหนี้อยู่แล้วโดยไม่ได้ลงวันที่ส่งจ่าย ถือว่ามูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ลูกหนี้รับเงินไปและมอบเช็คให้แก่เจ้าหนี้อยู่แล้ว วันที่ที่เจ้าหนี้ลงในเช็คเป็นเพียงวันที่กำหนดจ่ายเงินตามเช็คที่เกิดจากมูลหนี้เดิมนั้น หนี้ตามเช็คเกิดขึ้นก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าหนี้มีสิทธิขอรับชำระหนี้ได้ตาม ม.๙๔

หนี้ภาษีอากร ยึดถือภาษีที่เกิดมูลหนี้ แม้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เพ็งมีคำวินิจฉัย
หลังลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ ก็เป็นหนี้ที่อาจขอรับชำระได้

ฎ.๗๕๓/๒๖ มูลหนี้ค่าภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีการค้าของห้างหุ้นส่วนจำกัด ช.
เกิดขึ้นก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลย การที่คณะ กก.พิจารณาอุทธรณ์เพ็งมีคำวินิจฉัย
ภายหลังที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลย ให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ช.ชำระค่าภาษีอากรตามที่ จพง.
ประเมินทำการประเมิน เป็นเรื่องให้ห้างหุ้นส่วนดังกล่าวชำระค่าภาษีอากรที่เกิดขึ้นแล้วให้
ถูกต้องครบถ้วน หาใช้มูลหนี้ค่าภาษีเพ็งเกิดขึ้นเมื่อคณะ กก.พิจารณาอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยไม่

(หมายเหตุ ฎ.๔๕๕๕/๓๙ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

หนี้ตามคำพิพากษา พิเคราะห์ตามมูลหนี้เดิมที่ระบุในคำพิพากษาอันเป็นมูลให้มีการฟ้องคดี

ฎ.๑๓๘๘/๒๕ (ป) แม้เจ้าหนี้จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งตัดสินหลังวัน
พิทักษ์ทรัพย์ แต่คำพิพากษาแสดงถึงมูลหนี้เดิมแล้วที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์
ทรัพย์ ย่อมถือได้ว่าหนี้ตามคำพิพากษาที่เจ้าหนี้ขอรับชำระดังกล่าวมูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้นก่อน
วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าหนี้อาจขอรับชำระหนี้ได้ตาม ม.๙๔

หนี้ความรับผิดในค่าฤชาธรรมเนียมใช้แทนเกิดขึ้นตามคำพิพากษา ศาลมีคำพิพากษาหลัง
วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าหนี้จึงไม่มีสิทธินำค่าฤชาธรรมเนียมมาขอรับชำระหนี้

ฎ.๕๓๐๓/๓๓ เมื่อเจ้าหนี้เป็นโจทก์ฟ้องลูกหนี้ เจ้าหนี้มีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียม
ต่อศาลตาม ป.วิ.พ. ม.๑๔๙ ซึ่งเป็นความรับผิดที่โจทก์ผู้ยื่นคำฟ้องจะต้องชำระต่อศาล ยังไม่เกิด
มูลหนี้ระหว่างโจทก์และจำเลย เมื่อศาลมีคำพิพากษาและให้จำเลยชำระค่าฤชาธรรมเนียมแทน
โจทก์แล้วจำเลยจึงจะมีความรับผิดขั้นที่สุดสำหรับค่าฤชาธรรมเนียมตาม ม.๑๖๑ มูลหนี้ค่าฤชา
ธรรมเนียมจึงเกิดขึ้นตามคำพิพากษา หาใช่เกิดขึ้นเมื่อโจทก์ยื่นฟ้องคดีไม่ เมื่อศาลมีคำพิพากษา
หลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าหนี้จึงไม่มีสิทธินำค่าฤชาธรรมเนียมมาขอรับชำระหนี้ตาม
พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๙๔

หนี้ค่าปรับ หากผิดสัญญาก่อนมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ค่าปรับรายวันที่ขอรับชำระหนี้ได้
คำนวณถึงวันพิทักษ์ทรัพย์

ฎ.๖๗๔๘/๔๑ เจ้าหนี้มีสิทธิปรับลูกหนี้เป็นรายวันตามสัญญานับแต่วันที่ ๒๙ ต.ค.
๒๕๓๒ แม้เหตุผิดนัดผิดสัญญาทำให้เจ้าหนี้มีสิทธิรับชำระเงินค่าปรับเป็นรายวันจากลูกหนี้ซึ่งมี
มาก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดก็ตาม แต่ตามสัญญาได้กำหนดให้ลูกหนี้
ผู้ผิดนัดผิดสัญญาต้องเสียค่าปรับแก่เจ้าหนี้เป็นรายวันทุกวันที่ยังผิดนัดผิดสัญญาอยู่ มูลหนี้ใน
เงินค่าปรับจึงเกิดขึ้นเป็นรายวัน ดังนี้ มูลหนี้ ในเงินค่าปรับเป็นรายวันตามสัญญาส่วนที่เกิดขึ้น
ภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดเจ้าหนี้จึงไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้ เพราะ
ฝ่าฝืน ม.๙๔

มาตรา ๙๙ ถ้าเป็นหนี้ค่าเช่าหรือหนี้อย่างอื่นซึ่งมีกำหนดระยะเวลาให้ชำระ และ
วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ไม่ตรงกับวันกำหนด เจ้าหนี้อาจขอรับชำระหนี้ตามส่วนจนถึง
วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ได้

ม.๙๙ ไม่นำมาใช้บังคับกรณีลูกหนี้เป็นผู้ค้ำประกัน

ฎ. ๒๑๙๐/๒๕๖๐ ลูกหนี้ค้ำประกันความรับผิดที่ผู้เช่าซื้อมีต่อเจ้าหนี้ผู้ให้เช่าซื้อ โดย
ทำสัญญาค้ำประกันก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด มูลหนี้ตามสัญญาค้ำ
ประกันจึงเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด แม้ภาระหนี้ตามสัญญา
เช่าซื้อในแต่ละงวดจะเกิดขึ้นเป็นรายเดือนในวันที่ถึงกำหนดให้ชำระ แต่เป็นเรื่องที่ลูกหนี้ผู้ค้ำ
ประกันต้องผูกพันรับผิดชอบสำหรับหนี้ค่าเช่าซื้อที่ถึงกำหนดชำระในอนาคต เจ้าหนี้นิยมขอรับชำระ
หนี้ในมูลหนี้ค้ำประกันได้ทุกงวดจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องรอให้หนี้
ค่าเช่าซื้อถึงกำหนดชำระเสียก่อน เพราะหนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือมีเงื่อนไขอีกก็อาจขอรับชำระ
หนี้ได้ และ พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๘๓ ม.๙๙ กรณีลูกหนี้ชั้นต้นซึ่งเป็นผู้เช่าหรือผู้เช่าซื้อ
ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เจ้าหนี้นิยมขอรับชำระหนี้สำหรับหนี้ค่าเช่าหรือค่าเช่าซื้อได้เฉพาะ
ค่าเช่าหรือค่าเช่าซื้อที่คำนวณได้จนถึงวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ จะนำมาใช้ในกรณี
ลูกหนี้เป็นผู้ค้ำประกันการเช่าหรือเช่าซื้อไม่ได้

หนี้กระทำการ เจ้าหนี้ขอรับชำระหนี้ไม่ได้ ต้องฟ้อง จพท.เป็นจำเลย

ฎ.๖๘๖/๕๑ ม.๒๖ และ ๒๗ บัญญัติห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องคดีแพ่งอันเกี่ยวกับหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ได้ โดยจะต้องขอรับชำระหนี้ต่อ จพท. แต่ก็ห้ามเฉพาะหนี้เงิน ส่วนหนี้ที่ต้องโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่กันซึ่งเจ้าหนี้ไม่อาจขอรับชำระหนี้ได้ หากอยู่ในบังคับที่ห้ามมิให้ฟ้องแต่อย่างใดไม่ เมื่อหนี้ที่ต้องโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินเกิดขึ้นก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์และโดยเหตุที่ผู้ล้มละลายไม่มีอำนาจจัดการทรัพย์สินหรือต่อสู้คดีใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของตนเองอีกต่อไป แต่เป็นอำนาจของ จพท.แต่ผู้เดียวตาม ม.๒๒ (๑) (๓) โจทก์จึงชอบที่จะฟ้องจำเลยในฐานะ จพท.ของผู้ล้มละลายให้โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินแก่โจทก์ได้

หนี้ที่เกิดขึ้นหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ขอรับชำระหนี้ไม่ได้ หากเป็นการทำละเมิด ฟ้องบังคับลูกหนี้ได้ แต่ฟ้อง จพท.ไม่ได้

ฎ.๔๘๕๑/๔๕ พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๒๔ และ ๒๕ การที่บุคคลล้มละลายจำนองที่ดินของตนแก่ผู้รับจำนองเพื่อเป็นประกันหนี้ของผู้อื่นภายหลังที่ศาลได้พิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายแล้ว เป็นการกระทำเกี่ยวกับกระทำตามคำสั่งหรือความเห็นชอบของศาลหรือ จพท. นิติกรรมจำนองจึงตกเป็นโมฆะ มิใช่กรณีที่ จพท.จะต้องเข้าว่าคดีแพ่งอันเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลตามบทบัญญัติดังกล่าว **แม้หากการกระทำของลูกหนี้จะเป็นการละเมิดต่อโจทก์และมีหนี้ที่จะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์ แต่หนี้ดังกล่าวก็เกิดขึ้นภายหลังที่ศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว โจทก์ไม่มีอำนาจมาขอยื่นรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายตาม ม.๒๗, ๙๑ และ ๙๔ โจทก์ชอบที่จะฟ้องลูกหนี้เป็นจำเลยโดยตรง โจทก์จะฟ้อง จพท.เป็นจำเลยแทนลูกหนี้หาได้ไม่**

หนี้ค่าจ้างแรงงานที่เกิดจากการจัดกิจการทรัพย์สินของลูกหนี้ จพท.มีหน้าที่ต้องนำเงินจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้มาชำระค่าจ้าง หากมีการเลิกจ้าง จพท.ต้องจ่ายค่าชดเชย มิฉะนั้น จพท.อาจถูกฟ้องเป็นจำเลย

ฎ.๔๑๑๔/๒๘ เมื่อจำเลยที่ ๑ (ลูกหนี้) ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้วยอมหมดอำนาจที่จะดำเนินกิจการงานของตนต่อไป จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็น จพท.มีอำนาจตาม กม. ที่จะจัดการหรือกระทำการที่จำเป็นเพื่อให้งานของจำเลยที่ ๑ ที่ค้างอยู่เสร็จสิ้นไปแทนจำเลยที่ ๑ และไม่มี กม.ใดบัญญัติว่าลูกจ้างของลูกหนี้หมดสิทธิที่จะทำงานให้ลูกหนี้ต่อไป เมื่อจำเลยที่ ๒ บอกเลิกจ้างโจทก์ซึ่งเป็นลูกจ้างของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นการเลิกจ้างตามประกาศ ก.มหาดไทย เรื่องการคุ้มครองแรงงาน ข้อ ๔๖

เงินค่าชดเชยซึ่งกฎหมายแรงงานบังคับให้จำเลยที่ ๑ ต้องจ่ายให้แก่โจทก์นั้นเกิดขึ้นหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ย่อมเป็นหนี้ที่ไม่อาจขอรับชำระได้ตาม ม.๙๔ แต่เมื่อจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็น จพท.เป็นผู้จัดการกิจการทรัพย์สินแทนจำเลยที่ ๑ แล้วเกิดมีเงินที่ กม.บังคับให้จ่ายเกิดขึ้น จำเลยที่ ๒ ก็มีหน้าที่ต้องเอาเงินของจำเลยที่ ๑ จ่ายแทนจำเลยที่ ๑ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๒ ให้จ่ายเงินค่าชดเชยได้

ฎ.๕๕๒๓/๕๒ การที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด มีผลเพียงทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือกิจการของตน ต้องให้ จพท.เป็นผู้จัดการหรือกระทำการแทนตาม ม.๒๒, ๒๔ หากมีผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างลูกหนี้ผู้เป็นนายจ้างกับเจ้าหนี้ซึ่งเป็นลูกจ้างสิ้นสุดหรือระงับไปด้วยไม่ ทั้งไม่มี กม.ใดบัญญัติว่าเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดแล้วลูกจ้างของลูกหนี้หมดสิทธิที่จะทำงานให้ลูกหนี้ต่อไป แม้ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ของลูกหนี้เด็ดขาด เจ้าหนี้ก็ยังมีฐานะเป็นลูกจ้างของลูกหนี้อยู่ กรณียังไม่ถือว่ามีเลิกจ้าง ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงานฯ ม.๑๑๘

(หมายเหตุ ฎ.๘๙๒๓-๘๙๒๗/๕๑ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

เจ้าหนี้มีประกันไม่ขอรับชำระหนี้ ไม่เสียสิทธิที่จะบังคับเอาแก่หลักประกัน

ฎ.๒๒๖๐/๖๒ ม. ในฐานะผู้รับจำนองไม่ได้ขอรับชำระหนี้ ม. ยังคงมีสิทธิเหนือทรัพย์สินจำนองของจำเลย โจทก์รับช่วงสิทธิจาก ฐ. รับโอนหนี้จาก ม. จึงไม่ต้องขอรับชำระหนี้แต่มีสิทธิฟ้องบังคับจำนองเอาแก่ทรัพย์สินจำนองได้ ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๖ และ ม.๙๕

ฎ.๖๗๒๒/๔๔ เจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ๒ วิธี วิธีแรก ใช้สิทธิตาม ม.๙๕ โดยถือสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันโดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย แต่ต้องยอมให้ จพท.ตรวจดูทรัพย์สินนั้น และหากบังคับชำระหนี้เหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้วได้เงินไม่พอชำระหนี้ เจ้าหนี้มีประกันย่อมหมดสิทธิขอรับชำระหนี้ที่ขาดอยู่จากทรัพย์สินอื่น วิธีที่สอง ขอรับชำระหนี้ต่อ จพท.ภายใต้เงื่อนไขตาม ม.๙๖ ภายใน ๒ เดือน นับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตาม ม.๙๑ คดีนี้ผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าหนี้มีประกันยื่นคำขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๖ หาก จพท.ขายทอดตลาดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้วได้เงินไม่พอชำระหนี้ ผู้ร้องย่อมมีสิทธิขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ขาดอยู่ได้ ซึ่งเจ้าหนี้มีประกันชอบที่จะเลือกใช้สิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ตาม ม.๙๕ หรือ ม.๙๖ มาตราใดมาตราหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นเมื่อผู้ร้องเลือกใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๖ (๓) แล้ว ผู้ร้องย่อมหมดสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันตาม ม.๙๕ อีกต่อไป

การบังคับค่าปรับที่เป็นโทษทางอาญา ศาลและพนักงานอัยการมิใช่เจ้าหนี้ พนักงานอัยการบังคับจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ได้โดยไม่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้

ฎ.๕๒๕๒/๕๙ การบังคับโทษปรับเป็นการใช้อำนาจรัฐเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญาแก่จำเลยที่ ๑ เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วเป็นอำนาจของศาลที่จะบังคับโทษปรับแก่จำเลยที่ ๑ ตาม ป.วิ.อ. ม.๒๔๕ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องในฐานะพนักงานอัยการมีอำนาจบังคับให้จำเลยที่ ๑ ชำระค่าปรับเต็มจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา การที่จำเลยที่ ๑ ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด และเจ้าหนี้ของจำเลยที่ ๑ จะต้องขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของจำเลยที่ ๑ ต่อผู้คัดค้านตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๒๗, ๙๑ วรรคหนึ่ง และ ม.๙๔ แต่คดีนี้ศาลและผู้ร้องมิใช่เจ้าหนี้ของจำเลยที่ ๑ อีกทั้งค่าปรับก็มีโทษตามที่บัญญัติไว้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย แต่การชำระเงินค่าปรับหรือการบังคับโทษปรับเป็นการใช้อำนาจรัฐเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยศาลและพนักงานอัยการเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายเพื่อให้จำเลยที่ ๑ ชำระค่าปรับตามที่บัญญัติไว้ใน ป.อ. ม.๒๙ โดยไม่จำเป็นต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อผู้คัดค้านเช่นเดียวกับหนี้เงินในคดีแพ่ง มิฉะนั้นแล้วการลงโทษทางอาญาจะไม่ต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพราะกฎหมายอาญาจัดเป็นกฎหมายมหาชนว่าด้วยความผิดและโทษทางอาญาเป็นบทบัญญัติถึงความเกี่ยวพันระหว่างเอกชนกับรัฐ ทั้งการกระทำความผิดนั้นยังได้ชื่อว่ากระทบกระเทือนต่อมหาชนเป็นส่วนรวม จึงไม่อยู่ในบังคับของ พ.ร.บ.ล้มละลาย ซึ่งผู้ร้องจะต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้

ดอกเบี๋ยหลังวันพิทักษ์ทรัพย์ ขอรับชำระหนี้ไม่ได้

มาตรา ๑๐๐ ดอกเบี๋ยหรือเงินค่าป่วยการอื่นแทนดอกเบี๋ยภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นั้น ไม่ให้ถือว่าเป็นหนี้ที่จะขอรับชำระได้

ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบในดอกเบี๋ยที่เกิดขึ้นหลังวันพิทักษ์ทรัพย์ แต่บุคคลที่ร่วมรับผิดชอบกับลูกหนี้ยังต้องรับผิดชอบส่วนนี้อยู่

ฎ.๑๘๒๔/๓๖ ม.๑๐๐ ห้ามมิให้เจ้าหนี้ขอรับชำระดอกเบี๋ยภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้น หากได้หมายความว่าหนี้ดอกเบี๋ยภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ระงับแล้วไม่ เมื่อหนี้ดอกเบี๋ยภายหลังนั้นยังมีอยู่ ลูกหนี้ไม่ว่าจะในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยหรือในฐานะผู้ค้ำประกันอย่างลูกหนี้ร่วมก็ยังคงต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ดังกล่าว ลูกหนี้หาอาจยกข้อต่อสู้ตามบทบัญญัติดังกล่าวอันเป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองประโยชน์แห่งเจ้าหนี้ทั้งปวงและแก่ลูกหนี้ในคดีล้มละลายนั้นโดยเฉพาะขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในคดีนี้หาได้ไม่ เจ้าหนี้จึงมีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ค่าดอกเบี๋ยจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้หลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลยไว้เด็ดขาดจนถึงวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ไว้เด็ดขาด

หนี้ในอนาคตหรือหนี้ที่มีเงื่อนไข แม้ยังไม่ถึงกำหนดชำระ ก็อาจขอรับชำระหนี้ได้

ฎ.๔๓๘๘/๔๘ เงินประกันการเช่าอาคารที่เจ้าหนี้ชำระให้แก่ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าอาคาร รวมเป็นเงิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท ลูกหนี้จะคืนให้เจ้าหนี้เมื่อครบกำหนดสัญญาเช่า และได้ส่งมอบอาคารที่เช่าพร้อมทรัพย์สินในอาคารเป็นที่เรียบร้อยถูกต้องครบถ้วนแล้ว โดยสัญญาเช่าอาคารจะครบกำหนดวันที่ ๓๐ ก.ย.๒๕๔๗ จึงเป็นหนี้ในอนาคตแม้ยังไม่ถึงกำหนดชำระ เจ้าหนี้ก็มีสิทธินำมาขอรับชำระหนี้ได้

ฎ.๒๔๒๐/๔๘ บริษัท ส. ขอให้เจ้าหนี้ออกหนังสือสัญญาค้ำประกันบริษัทต่อบุคคลอื่น มีข้อตกลงว่าหากเจ้าหนี้ชำระหนี้ให้แก่บุคคลอื่นแล้ว บริษัท ส. จะชดใช้ให้เจ้าหนี้ โดยมีจำเลย (ลูกหนี้) ที่ ๒ ทำหนังสือสัญญาค้ำประกันบริษัท ส. ดังนี้ แม้นี้ตามหนังสือสัญญาค้ำประกันที่จำเลย (ลูกหนี้) ที่ ๒ ทำไว้กับเจ้าหนี้จะเป็นหนี้ที่มีเงื่อนไข แต่มูลหนี้ตามสัญญาดังกล่าวล้วนเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลย (ลูกหนี้) ที่ ๒ เด็ดขาด เจ้าหนี้จึงมีสิทธินำหนี้ที่มีเงื่อนไขดังกล่าวมายื่นขอรับชำระหนี้ได้ตาม ม.๙๔

๒.๔.๒ เป็นหนี้ที่ไม่เข้าข้อยกเว้น ม.๙๔ (๑) หรือ (๒)

ม.๙๔ (๑) หนี้ที่เกิดขึ้นโดยฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมาย หรือศีลธรรมอันดี หรือหนี้ที่จะฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้

หนี้ที่ฝ่าฝืน กม. ขอรับชำระหนี้ไม่ได้

ฎ.๒๖๓๔/๓๕ เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว จพท.เท่านั้นที่มีอำนาจทำสัญญาประนีประนอมยอมความหรือต่อสู้คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ตาม ม.๒๒ (๓) ลูกหนี้ห้ามมีอำนาจทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับเจ้าหนี้ไม่ โดยไม่ต้องคำนึงว่าเจ้าหนี้จะได้ทราบว่าลูกหนี้ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้วหรือไม่ หนี้ตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่ลูกหนี้ได้ทำขึ้นหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้วจึงไม่สมบูรณ์ เพราะเกิดขึ้นโดยฝ่าฝืนข้อห้ามตาม ม.๙๔ (๑) เจ้าหนี้จะขอรับชำระหนี้ตามสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าวไม่ได้

ฎ.๑๘๙๐/๓๗ หนี้การพนันหรือขันต่อซึ่งหาก่อให้เกิดหนี้ที่จะมีผลบังคับต่อกันไม่ เช็คที่ออกให้แก่กันอันเกี่ยวกับการนั้นจึงไม่สมบูรณ์ แม้จะทำเป็นหนังสือรับสภาพหนี้ให้ไว้ต่อกันด้วยก็ไม่อาจฟ้องร้องบังคับกันได้ เจ้าหนี้จึงไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้ตามหนังสือรับสภาพหนี้นั้นได้ ตาม ม.๙๔ (๑)

หนี้ที่ขาดหลักฐานแห่งการฟ้องคดีตามที่ กม.กำหนด ขอรับชำระหนี้ไม่ได้

ฎ.๙๙๗/๑๐ เจ้าหนี้มีความประสงค์ที่จะขอรับชำระหนี้ในเรื่องกู้ยืมแต่ไม่มีหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อจำเลยผู้กู้มาแสดง จึงเป็นหนี้ที่จะฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้ตาม ป.พ.พ. ม.๖๕๓ และเจ้าหนี้ก็ขอรับชำระหนี้จาก จพท.ไม่ได้ เพราะต้องห้ามตาม ม.๙๔

หนี้ที่ขาดอายุความ ขอรับชำระหนี้ไม่ได้

ฎ.๑๐๓/๓๖ เจ้าหนี้รับเช็คทั้งหกฉบับซึ่งลูกหนี้เป็นผู้ลงลายมือชื่อส่งจ่ายมาจาก บ. โดย บ. เป็นผู้นำมาขายลดแก่เจ้าหนี้โดยตรง มิใช่ บ. เป็นตัวแทนของลูกหนี้ นิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้ กับ บ. จึงเป็นสัญญาขายลดเช็ค ส่วนลูกหนี้จะต้องผูกพันรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้ทรงเช็คโดยชอบด้วยกฎหมายตาม ป.พ.พ. ม.๙๐๔ ในฐานะผู้ส่งจ่ายเช็คทั้งหกฉบับมิใช่คู่สัญญาขายลดเช็ค ดังนั้น เมื่อวันที่เช็คทั้งหกฉบับถึงกำหนดใช้เงินถึงวันที่เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อ จพท.ล่วงเลยระยะเวลา ๑ ปีแล้ว สิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ต่อลูกหนี้จึงขาดอายุความตาม ป.พ.พ. ม.๑๐๐๒ ไม่สามารถฟ้องร้องบังคับคดีได้ จึงเป็นหนี้ที่ต้องห้ามมิให้ขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายได้ ตาม ม.๙๔ (๑)

หนี้ที่ขาดอายุความ หากลูกหนี้เสียชีวิตซึ่งประโยชน์แห่งอายุความ เจ้าหนี้ขอรับชำระหนี้ได้

ฎ.๑๖๔/๓๖ หนี้ค่าซื้อสินค้าเชื่อของลูกหนี้ขาดอายุความแล้ว ต่อมาลูกหนี้ทำหนังสือรับสภาพหนี้ว่าจะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไว้จึงเป็นการเสียซึ่งประโยชน์แห่งอายุความตาม ป.พ.พ. ม.๑๙๒ เดิม ลูกหนี้ไม่อาจยกเหตุการณ์ขาดอายุความขึ้นอ้างเพื่อบอกปิดการชำระหนี้ได้ตาม ป.พ.พ. ม.๑๘๘ วรรคแรก (เดิม) เมื่อลูกหนี้ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แม้อำนาจการจัดการหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้จะตกอยู่แก่ จพท.ตาม ม.๒๒ แต่การจัดการหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของ จพท.จะต้องเป็นการกระทำแทนลูกหนี้ตามสิทธิของลูกหนี้ที่มีอยู่ เมื่อลูกหนี้เสียชีวิตซึ่งประโยชน์แห่งอายุความตามหนังสือรับสภาพหนี้ดังกล่าวแล้ว ย่อมทำให้ จพท.ไม่อาจยกเหตุแห่งการขาดอายุความขึ้นบอกปิดการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ได้ ดังนั้นหนี้ของลูกหนี้จึงมีใช้หนี้ที่ไม่อาจขอรับชำระได้ตาม ม.๙๔ (๑) เจ้าหนี้จึงขอรับชำระหนี้ในคดีนี้ได้

หนี้ตามคำพิพากษาที่ยังไม่พ้นกำหนดเวลาบังคับคดี หากนำมาฟ้องเป็นคดีล้มละลายสามารถขอรับชำระหนี้ได้ แม้ขณะยื่นคำขอรับชำระหนี้จะเกินสิบปีแล้ว

ฎ.๓๙๔๕/๔๑ ลูกหนี้ตกลงชำระหนี้งวดแรกตามคำพิพากษาตามยอมในวันที่ ๓๐ ส.ค. ๒๘ แต่ลูกหนี้ไม่ชำระ เจ้าหนี้จึงขอที่บังคับคดีเพื่อรับชำระหนี้ดังกล่าวทั้งหมดได้ภายในกำหนดอายุความ ๑๐ ปี นับแต่วันที่ ๓๑ ส.ค.๒๘ เป็นต้นไป ตามป.พ.พ. ม.๑๙๓/๓๒ ดังนั้น การที่ เจ้าหนี้นำมามูลหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าวมาฟ้องให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายเมื่อวันที่ ๒๙ ส.ค. ๒๕๓๘ ซึ่งอยู่ในกำหนด ๑๐ ปี จึงสามารถกระทำได้ และการฟ้องคดีดังกล่าวมีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดลงตาม ป.พ.พ. ม.๑๙๓/๓๒ ด้วยเหตุนี้แม้เจ้าหนี้จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อ จพท.ในวันที่ ๘ ธ.ค. ๒๕๓๘ ซึ่งพ้นกำหนดระยะเวลาบังคับคดี ๑๐ ปี ตาม ป.พ.พ. ม.๒๗๑ แล้วก็ตาม ก็ต้องถือว่าคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ยื่นในระหว่างอายุความสะดุดหยุดลง ซึ่งไม่เป็นการต้องห้ามมิให้ได้รับชำระหนี้ตาม ๙๔ (๑)

หนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่งมีได้บังคับคดีภายในสิบปี ถ้าฟ้องคดีล้มละลายภายในสิบปี อายุความ สะดุดหยุดลง ขอรับชำระหนี้ได้

ฎ.๓๐๑๗/๔๔ กำหนดระยะเวลาบังคับคดี ๑๐ ปี ตาม ป.วิ.พ. ม.๒๗๑ (เดิม) จะนำมาใช้กับ กรณีที่เจ้าหนี้ยื่นคำพิพากษาคดีแพ่งมาฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายแล้วขอรับชำระหนี้ ไม่ได้ เพราะมีใช้เรื่องร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษา แต่เป็นการนำเอาสิทธิเรียกร้องที่มีอยู่มาใช้ บังคับแก่ลูกหนี้ จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับเรื่องอายุความตาม ป.พ.พ. ม.๑๙๓/๓๒ ซึ่งบัญญัติว่า สิทธิ เรียกร้องที่เกิดขึ้นโดยคำพิพากษาของศาลที่ถึงที่สุดให้มีกำหนดอายุความ ๑๐ ปี เมื่อเจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้ ให้เป็นบุคคลล้มละลายโดยอาศัยมูลหนี้ตามคำพิพากษาไม่เกินกำหนด ๑๐ ปี ย่อมเป็นการฟ้องคดี เพื่อให้ชำระหนี้หนึ่งตามวิธีการที่ พ.ร.บ.ล้มละลายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ทำให้อายุความสะดุด หยุดลงตาม ป.พ.พ. ม.๑๙๓/๑๔ (๒) ดังนั้น เมื่อเจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในระหว่างเวลาที่อายุ ความสะดุดหยุดลง เจ้าหนี้จึงมีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ในมูลหนี้ตามคำพิพากษาคดีแพ่งได้ ไม่ ต้องห้ามมิให้ได้รับชำระหนี้ตาม ม.๙๔ (๑)

นำหนี้ตามคำพิพากษาที่ขาดอายุความบังคับคดีมาฟ้องคดีล้มละลายเมื่อพ้นเวลาบังคับคดี ขอรับชำระหนี้ไม่ได้

ฎ.๒๓๑๗/๔๐ หนี้ตามคำพิพากษาที่ผู้ร้องนำมายื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย เป็นสิทธิเรียกร้องอันตั้งหลักฐานขึ้นโดยคำพิพากษาชั้นที่สุดของศาลซึ่งมีอายุความ ๑๐ ปี ตาม ป.พ.พ. ม.๑๖๘ เดิม แต่เจ้าหนี้ได้นำหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าวมาเป็นมูลฟ้องให้ลูกหนี้ ล้มละลายเมื่อพ้น ๑๐ ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว หนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าวจึงขาด อายุความ และถือเป็นหนี้ที่จะฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้ ต้องห้ามมิให้ขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๔ (๑) การที่เจ้าหนี้ได้ดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษาภายใน ๑๐ ปี และได้เงินมาบางส่วน แล้วนั้นไม่ใช่เป็นการทำการอื่นใดอันนับว่ามีผลเป็นอย่างเดียวกับการฟ้องคดีที่จะเป็นเหตุให้อายุ ความสะดุดหยุดลง และแม้หนี้ตามคำพิพากษานั้นเจ้าหนี้ได้นำมาเป็นมูลฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลาย จนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วก็ตามก็ไม่ผูกพันศาลต้องถือตาม

(หมายเหตุ ฎ.๑๐๑๑๑/๕๗ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

หนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่งมิได้บังคับคดีภายในสิบปี ขอรับชำระหนี้ไม่ได้

ฎ.๙๒๗๕/๙๒ เจ้าหนี้ในฐานะเจ้าหนี้ตาม คพช. ในคดีแพ่งนำเจ้าพนักงานบังคับคดี ยึดทรัพย์ของจำเลยในคดีแพ่ง เป็นเพียงการปฏิบัติตามขั้นตอนในการบังคับคดีแก่จำเลย เท่านั้น เมื่อเจ้าหนี้มีได้ดำเนินการบังคับคดีภายในสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษา หนี้ตาม คพช. ดังกล่าวย่อมเป็นหนี้ที่เจ้าหนี้ในฐานะเจ้าหนี้ตาม คพช. หมดยุติที่จะบังคับคดีเสียแล้ว หนี้ ดังกล่าวเป็นหนี้ที่จะร้องขอให้บังคับคดีไม่ได้ ต้องห้ามมิให้ขอรับชำระหนี้ตามมาตรา ๙๔ (๑)

หนี้ที่ขาดอายุความ เป็นหนี้ที่ฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้ ขอรับชำระหนี้ไม่ได้

ฎ.๗๑/๒๒ คดีล้มละลายจำเลยไม่จำเป็นต้องให้การสู้คดีเช่นคดีแพ่งสามัญจึงไม่มีประเด็น อย่างไรเกิดขึ้น การพิจารณาคดีล้มละลายแตกต่างกับการพิจารณาคดีแพ่งสามัญเพราะ พ.ร.บ. ล้มละลายเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน มีผลในทางตัดสิทธิและ เสรีภาพของผู้ที่ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย ศาลจึงต้องพิจารณาเอาความจริงตาม ม.๑๔ ว่าคดีมีเหตุที่ควรหรือไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลายหรือไม่ แม้จำเลยจะมีได้ยกข้อต่อสู้ว่าฟ้อง โจทก์ขาดอายุความ เมื่อทางพิจารณาได้ความว่าหนี้ตามฟ้องของโจทก์ขาดอายุความ จึงเป็น หนี้ที่เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ตาม ม.๙๔ (๑)

ม.๙๔ (๒) หนี้ที่เจ้าหนี้อยอมให้ลูกหนี้กระทำการขึ้นเมื่อเจ้าหนี้ได้รู้ถึงการที่ลูกหนี้มีหนี้สิน ล้นพันตัว แต่ไม่รวมถึงหนี้ที่เจ้าหนี้อยอมให้กระทำการขึ้นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ดำเนินต่อไปได้

ฎ.๑๒๘๒-๑๒๘๘/๐๒ ความหมายของ ม.๙๔ (๒) นั้น ไม่จำเป็นต้องปรากฏว่ามีการสมยอมกันระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ในการกระทำหนี้ขึ้น เพียงแต่ว่าในเวลาเจ้าหนี้อยอม ให้ลูกหนี้กระทำการขึ้นเจ้าหนี้ได้รู้ถึงการที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพันตัว ก็ขอรับชำระหนี้ไม่ได้

เจ้าหนี้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารบริษัทลูกหนี้จะปฏิเสธว่าไม่ทราบถึงฐานะอันแท้จริง ของลูกหนี้ว่ามีหนี้สินล้นพันตัวไม่ได้

ฎ.๖๐๕๒/๓๑ เจ้าหนี้ผู้ขอรับชำระหนี้เป็น ก.ก. ของบริษัทลูกหนี้อยอมจะต้องทราบถึง ฐานะของลูกหนี้ได้ถือว่าตกอยู่ในสภาพเช่นไร การที่เจ้าหนี้ได้รับชำระดอกเบี้ยจากตัวสัญญาใช้ เงินแต่เพียงบางส่วน ตลอดจนลูกหนี้ต้องไปกู้ยืมเงินจากที่ต่าง ๆ เพื่อนำมาพุงฐานะของลูกหนี้ ที่กำลังทรุดลง จนในที่สุดทางราชการได้มีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ เช่นนี้ เจ้าหนี้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารบริษัทลูกหนี้จะปฏิเสธว่าไม่ทราบถึงฐานะอัน แท้จริงของลูกหนี้ว่ามีหนี้สินล้นพันตัวหาได้ไม่ ดังนั้น การที่เจ้าหนี้ได้นำเงินเข้าฝากกับลูกหนี้ หลังจากทีทราบดีว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพันตัวแล้ว จึงต้องห้ามมิให้ขอรับชำระหนี้เงินฝากดังกล่าว ตาม ม.๙๔ (๒)

ฎ.๗๙๐๔/๔๐ ในขณะที่เจ้าหนี้เข้าเป็น ก.ก. ของลูกหนี้นั้น ลูกหนี้ก็มีหนี้สินมาก อย่างน้อย ธนาคาร อ. ก็เป็นเจ้าหนี้รายใหญ่ และถึงขนาดที่มีการตรวจสอบฐานะและต้องแนะนำสนับสนุนเจ้าหนี้ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเข้าไปบริหารงานของลูกหนี้แล้ว ฐานะของลูกหนี้จึงมีได้อยู่ในสภาพที่ดีหรือมั่นคง ตรงกันข้ามการที่เจ้าหนี้ต้องค้าประกันหนี้ทั้งสองอันดับในฐานะส่วนตัวต่อธนาคาร อ. ซึ่งเป็นเจ้าหนี้รายใหญ่ที่แนะนำสนับสนุนเจ้าหนี้เข้าไปบริหารงานของลูกหนี้ ยิ่งแสดงให้เห็นชัดถึงภาวะความมีหนี้สินล้นพ้นตัวถึงขนาดที่ลำพังฐานะของลูกหนี้อยู่ในภาวะที่ไม่น่าไว้วางใจได้แล้วแน่ชัด ฉะนั้น การที่เจ้าหนี้ยังยอมตนเข้าค้าประกันหนี้ทั้งสองอันดับ จึงเป็นการกระทำที่เจ้าหนี้ได้รู้ถึงการที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวเป็นหนี้ที่ไม่อาจขอรับชำระหนี้ได้ตาม ม.๙๔ (๒)

เจ้าหนี้ทราบว่าลูกหนี้ถูกฟ้องให้ล้มละลาย ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการและศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ แต่ที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่มีมติยอมรับแผนฟื้นฟูกิจการ เมื่อศาลยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ เจ้าหนี้ให้ลูกหนี้กู้ยืมเงิน ถือเป็นหนี้ที่เจ้าหนี้ยอมให้ลูกหนี้กระทำให้ขึ้นเมื่อเจ้าหนี้ได้รู้ถึงการที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ซึ่งต้องห้ามมิให้ขอรับชำระหนี้

ฎ.๓๘๒/๕๐ เจ้าหนี้ทราบว่าลูกหนี้อยู่ในฐานะมีหนี้สินล้นพ้นตัวถูกฟ้องให้ล้มละลาย เมื่อลูกหนี้ยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการและศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการปรากฏว่าที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่มีมติยอมรับแผนฟื้นฟูกิจการ ต่อมาศาลมีคำสั่งให้ยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ แสดงให้เห็นว่ากิจการของลูกหนี้ไม่อาจดำเนินต่อไปได้ การที่เจ้าหนี้ให้ลูกหนี้กู้ยืมเงินไปยอมไม่ใช้หนี้ที่เจ้าหนี้ยอมให้กระทำให้ขึ้นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ดำเนินต่อไปได้ซึ่งเป็นข้อยกเว้นที่เจ้าหนี้อาจนำไปขอรับชำระหนี้ได้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๙๔ (๒) ตอนท้าย แต่เป็นหนี้ที่เจ้าหนี้ยอมให้ลูกหนี้กระทำให้ขึ้นเมื่อเจ้าหนี้ได้รู้ถึงการที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ซึ่งต้องห้ามมิให้ขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๔ (๒) ตอนต้น

มาตรา ๑๐๑ ถ้าลูกหนี้ร่วมบางคนถูกพิทักษ์ทรัพย์ ลูกหนี้ร่วมคนอื่นอาจยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบี่ยในเวลาภายหลังได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว

บทบัญญัติในวรรคก่อนให้ใช้บังคับแก่ผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันร่วม หรือบุคคลที่อยู่ในลักษณะเดียวกันนี้โดยอนุโลม

เจ้าหนี้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว ลูกหนี้ร่วมยอมหมดสิทธิที่จะขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้สำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบี่ย

ฎ.๒๘๔๔/๔๙ เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อ จพท. เต็มจำนวนที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบแล้ว ดังนั้น หนี้ที่ผู้ค้ำประกันยื่นคำขอรับชำระหนี้จึงมิใช่จำนวนหนี้ที่แท้จริงที่ผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันยอมหมดสิทธิที่จะขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้สำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบี่ยในเวลาภายหลังได้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.๒๔๘๓ ม. ๑๐๑ วรรคหนึ่งตอนท้าย และวรรคสอง

(หมายเหตุ ฎ.๔๖๓๓/๔๑ ฎ.๑๑๗๕/๓๐ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

เจ้าหนี้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวน ลูกหนี้ร่วมขอรับชำระหนี้ที่อาจใช้สิทธิไต่เบี่ยตาม ม.๑๐๑ ไม่ได้ หากลูกหนี้ร่วมชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้หลังพ้นกำหนดเวลาขอรับชำระหนี้ ลูกหนี้ร่วมอาจรับช่วงสิทธิเจ้าหนี้ในส่วนที่เจ้าหนี้ขอรับชำระหนี้ไว้แล้วได้

ฎ.๑๐๑๐๕/๕๕ เจ้าหนี้เป็นผู้ค้ำประกันลูกหนี้ต่อธนาคาร ก. เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด เจ้าหนี้ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่เจ้าหนี้อาจใช้สิทธิไต่เบี่ยในเวลาภายในตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.๒๔๘๓ ม.๑๐๑ ปรากฏว่าธนาคาร ก. ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว เจ้าหนี้จึงขอรับชำระหนี้ไม่ได้เพราะต้องด้วยข้อยกเว้นตาม ม.๑๐๑ วรรคหนึ่งตอนท้าย และวรรคสอง การที่เจ้าหนี้ชำระหนี้ให้แก่ธนาคาร ก. ตามหนังสือค้ำประกันถึงแม้มีผลให้เจ้าหนี้เข้ารับช่วงสิทธิของธนาคาร ก. บรรดาหนี้ของลูกหนี้ ตาม ป.พ.พ. ม.๖๙๓ แต่เจ้าหนี้ชำระหนี้แทนลูกหนี้หลังพ้นกำหนดเวลายื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีนี้แล้ว ดังนั้น ขณะยื่นคำขอรับชำระหนี้เจ้าหนี้จึงยังไม่ได้รับช่วงสิทธิที่จะมาขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้โดยอาศัยคำขอรับชำระหนี้เดิมของเจ้าหนี้ได้ การรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ในกรณีนี้ เจ้าหนี้ขอที่จะต้องเข้ารับช่วงสิทธิของธนาคาร ก. ในส่วนที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้แล้ว

(หมายเหตุ ฎ.๒๑๗๗/๕๒ และ ฎ.๕๓๖๙/๔๙ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

ฎ.๒๑๗๗/๕๒ เจ้าหนี้รายที่ ๒๔ ตกลงทำสัญญาค้ำประกันหนี้ที่ลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้รายที่ ๑๒ และ ๑๓ และเจ้าหนี้รายที่ ๒๔ ชำระหนี้บางส่วนให้แก่เจ้าหนี้รายที่ ๑๒ และ ๑๓ แทนลูกหนี้ ต่อมาศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ของเจ้าหนี้รายที่ ๒๔ เด็ดขาด และมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในคดีนี้ เมื่อเจ้าหนี้รายที่ ๑๒ และ ๑๓ ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในมูลหนี้ที่ลูกหนี้ค้างชำระไว้เต็มจำนวนแล้ว เจ้าหนี้รายที่ ๒๔ จึงไม่อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนเงินที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบี่ยในเวลาภายในตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๙๐/๒๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๐๑ ซึ่งหากต่อมา จพท. ของเจ้าหนี้รายที่ ๒๔ นำเงินจากกองทรัพย์สินของเจ้าหนี้ดังกล่าวชำระหนี้ส่วนที่เหลือให้แก่เจ้าหนี้รายที่ ๑๒ และ ๑๓ แล้วก็ย่อมมีผลให้เจ้าหนี้รายที่ ๒๔ เข้ารับช่วงสิทธิตามคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้รายที่ ๑๒ และ ๑๓ ในคดีนี้ต่อไปตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๒๙

(ฎ.๕๓๖๙/๔๙ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

หมายเหตุ เดิม ฎ.๓๐๒๓/๓๙ ฎ.๑๕๑๙/๓๘ วินิจฉัยว่า พ.ร.บ.ล้มละลาย ไม่มีบทบัญญัติให้รับช่วงสิทธิได้

จบการบรรยาย